

כי תשא

השבוע בשיעור חורש"י זכינו שהרבי האיר לנו דרך חיים מאירה מתוך סיפור שבירת לוחות הברית ע"י משה רבינו ע"ה

סיפור שבירת הלוחות ע"י משה רבינו כשירד מהשמים ולוחות האבן בידינו, נתפס בשכלינו כאירוע טראגי אשר טוב לו לא היה... היינו מעדיפים לא לחטט בפצעי העבר, כואב לנו כל שנה מחדש לקרוא בתורה על משה רבינו שישב במרום ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה, קיבל תורה מפיו של הקב"ה בכבודו ובעצמו, והכל למען המטרה הנכספת של מסירת התורה לבני ישראל. אח אבוי, רק ירד משה רבינו וראה מה שראה, וההמשך ידוע... לוחות הברית היקרות נופצו לרסיסים, ועמו ליבם של ישראל השתבר... לרבות שברי שברים

כי תשא סוף תרל"ז) הארה) "אך כאן בא הרבי שליט"א וכדרכו שאב מדבריו של ה"שפת אמת נפלאה שיש בה כדי להעניק לנו הבנה חדשה ממעשה שבירת הלוחות

השפת אמת מסביר כי משה רבינו ניצב בפני דילמה קשה בעת שירד מהשמים ועם ישראל היה עסוק בחטאו, היו בידו שני ברירות, או לבחור בתורה, להדק את אחיזתו בלוחות, לעלות חזרה השמימה, ולקבל בזרועות פתוחות את עצתו של הקב"ה שהציע לו "ואכלה אותם כרגע ואעשה אותך לגוי גדול", היתה בידו הברירה לנטוש את עם ישראל שהתדרדרו לחטא, לפרוש מעם בני ישראל אשר ה' העלה אותם מארץ מצרים בכח... "גדול באותות ובמופתים, והם לא השיבו לו ב"נחת יהודית

אבל, ברירה נוספת והפוכה בתכלית עמדה בפני משה רבינו, אדרבה, לנטוש דוקא את הלוחות, לנטץ ולשבר דוקא את לוחות הברית כתובים באצבע. זאת עם מנת לחבק את עם ישראל, לקשור נפשו עמהם. להעמיק... את הקשר עם הבנים הסוררים על חשבון שבירת התורה שעמל עליהם ארבעים יום בשמים

ומשה רבינו ?

! בחר באפשרות השניה

ישתברו הלוחות, יתנפצו לרסיסים לוחות האבן שהם תכלית כל העולמות, תקוות כל הבריאה כולה מיום בריאת העולם, העיקר להכליל עצמו ולקשור נפשו עם בני ישראל. וכלשונו שם ה"שפת אמת": "שהיה חביב... אצלו כללות בני ישראל מהלוחות

זהו, היינו יכולים לגמור פה, די בזה כדי לקבל קצה קצהו של הבנה במעלתם של ישראל בכל מצב, להשיג... איזו שהוא השגה במעלה העצומה של קשירת עצמו לכללות ישראל גם כשאינם במצב מזהיר

אך לא, לא זו בלבד ביקש הרבי להנחיל, הרבי הוציא מדבריו של השפת אמת אבן דרך בתורת החינוך

כשאדם עומד במצב של קבלת החלטה לגבי ילד ש"אינו ילד טוב ירושלים" (בלשון המעטה...), כשהורים או מחנך עומדים בפני מצב שהבן או התלמיד החליטו לחזור אלפי שנים אחורה ולהיות במצב דומה למצב עם... ישראל בעת ירידת משה ממרום

הברירות העומדות לפני האבא או המחנך הם, האם לשבר את הלוחות ולאמץ אל ליבו את הילד, או להרחיק את הילד ולהתפרק על הלוחות

בא משה רבינו ע"ה, והורה לדורות, ישתברו הלוחות ואל תתנתקו מהילד... גם כשהכל נראה אבוד, גם כשיש הבטחה "אכלה אותם כרגע ואעשה אותך לגוי גדול"... אל תתפה, נלמד ממשה רבינו, אדרבה, הילד הירוד דוקא הוא צריך עכשיו חיבוק... דוקא איתו צריך להעמיק ולעבות את הקשר... כן, גם על חשבון לוחות... הברית

כמובן, ה' יעזור שלא נתנסה, ושלא נגיע למצב בו עלינו לעמוד בפני החלטה קשה שבקשות... הרי הלב יכול להתפלץ רק מהמחשבה על מצב כזה. אבל זה נכון לאו דוקא במקרים קיצוניים, אלא גם במקרים הרבה יותר... קלים, מקרים שקורים אצל כל ילד, בכל גיל, ובכל בית יהודי

אם זה החומרות הרבות הנהוגות בתקופת חג הפסח, אם זה סתם ימים מורכבים הגורמים למתחים נפשיים... להתפרק אצלינו או אצל הילדים, הבה ונזכור: שבירת הלוחות, ולא שבירת הקשר עם הילד

לכשנלמד את המשך דבריו של השפת אמת נראה עד כמה משה רבינו צדק במהלך אותו בחר, וכלשונו... "ובאמת על ידי זה שחיבר עצמו לכללות בני ישראל, על ידי זה תיקן אותם"

הסבלנות משתלמת, סופו של אהבה בלתי תלויה ובלתי מוגבלת לחדור למעמקי הנפש, סופה לחלחל בנבכי נפשו של הנער ולתקן אותו בפנים, זה לא יהיה אילוף, זה יהיה חינוך אמיתי שישתרש בעמקי הנפש כי זה כוחה של חינוך מתוך אהבה, אהבה בלי מגבלות ובלי תנאים מוקדמים, כזו, הפנימיים ביותר של הנער... שאינה מבוססת רק על הנחת שהילד מביא להוריו

ברוח הימים, ועל פי מהלך זה, הוסיף הרבי "פנינה" על הגדה של פסח

שאלתו של הבן הרשע המוזכרת בהגדה, "מה העבודה הזאת לכם", מקורה בפסוק בפרשת בא (יב, כו) "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם". שאל הרה"ק בעל ה"שפע חיים" הרי כלל ידוע הוא שאין "והיה" אלא לשון שמחה

וכאן שמחה זו על שום מה? הרי הדובר הוא לא אחר מהבן הרשע, הכבשה השחורה של המשפחה, במקום... להתחפר מתחת הבלטות, במקום להעלם מהאופק, הוא עוד מעיז לפתוח את פיו ולשאל שאלות

? מה השמחה הגדולה

הסביר השפע חיים מקלויזנבורג זי"ע, עצם הדבר שהילד עוד יש לו קשר עם האבא, הוא עוד שואל, זה לבד כי קשר בין הורה לילד, בין מחנך לתלמיד, קשר כזה הנמשך דוקא בעת שהיא אינה תלויה בדבר, שמחה בעת שהבן אינו משמש כ"כספומט" של נחת, קשר כזה סופו להביא את קירוב הלבבות המיוחל, ועמו קירוב... על זו השמחה הגדולה

כי אם נחשב את הגימטריא של "הוסיף הרבי, שהגאון מוילנא שגור היה על לשונו "ואף אתה הקהה את שיניו... (204) "רשע" (570) ונפחית ממנו את מספר העולה מתיבת "שניו" (366), ישאר לנו גימטריה של "צדיק

כי הקשר הזה, רגשי אהבה האלו שגורמים לילד להרגיש שההורים מבינים אותו על אף הכל, הוא יכול ומוזמן לשאול ככל העולה על רוחו, גם אם הוא נראה כפי שהוא נראה, הם אלו שישברו את שיני הרשע ויגלו את... הצדיק שמסתתר לו אי שם עמוק בפנים

כמו שאמרנו, קשה אבל משתלם

שיעור בשפת אמת

החיים – משל או נמשל?!

'[תרנ"ו] במדרש בפסוק פסל לך, ויגד לך תעלומות חכמה. הראשונים לא היה בהם רק עשרת הדיברות, ואחרונים היה בהם מדרש ואגדות כפליים לתושיה וכו'...

משל ונמשל

בבעל התניא מבאר שהתורה נקראת 'משל הקדמוני'. כלומר כל התורה נכתבה בצורה של משל ונמשל, אמנם החשוב מכל הוא הנמשל אך לפעמים אי אפשר להמחיש את הנמשל אלא ע"י משל. חכמתו של שלמה המלך ע"ה עמדה לו שיכל לתת שלושת אלפים משלים על כל דבר. זהו כח המחשה אדיר שבדברים הדקים והעדינים ביותר יכול היה לתת משל, ועל כן בימיו השיגו יותר חכמה משום שהבינו את הנמשל מכח המשל. ואם כבר מדברים על משל ונמשל נמשל לכך משל: נאמר בפסוק 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו'. ובגמ' מבואר לעת מצא זו מיתה. כלומר אסון. אמנם ישנם כמה מיני אסונות. יש צונאמי ששוטף הכל... ויש אסון שבית מתמוטט. שניהם בהחלט אסונות אך בכל אופן יש הבדל ביניהם. כי בעוד הצונאמי שוטף הכל ולא משאיר כלום, הרי שהבית שהתמוטט משאיר אחריו גושי ברזל ועץ שניתן להשתמש בהם ולבנות בהם מחדש את הבית... וע"ז מתאר הפסוק בתהלים על זאת יתפלל... רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו – היינו שיוכל על אף האסון לקום ולהשתקם מההריסות דווקא!

התורה הק', הינה משל הקדמוני כלומר משל לקדמוני שהוא הקב"ה. הוי אומר שכל לימוד התורה של האדם צריך להיות בכדי להבין את הנמשל, שהוא להגיע לדביקות בקב"ה, אך אם אדם רק לומד את התורה ולא מתקדם מזה לנמשל לא מגיע בעצם לתכלית של התורה.

מה זה להגיע לקב"ה?

'בכל דרכיך דעהו'. תפקיד האדם הוא להפשיט את הטבע ולחיות מעל הטבע. 'ויזעת היום והשבת אל לבבך', הפסוק מגלה לנו את תכלית העניין על אף שתמיד יותר נח להישאר במשל אעפ"כ אין זו התכלית כי התכלית היא 'כי ה' הוא האלקים'... א"כ מתבאר שבכל מצב שאנו עוברים בחיים זהו משל ועלינו לפצח את הנמשל כיצד על ידי המצב שאנו עוברים נוכל לגלות שם את הקב"ה וכיצד הוא מנהיג אותנו... מבאר השפ"א שדבר זה תלוי באיזה מצב נמצא האדם. ישנם אנשים שצריכים משלים למכביר מרוב שהם שקועים בהכלי העולם, אמנם ישנם אנשים שמספיק לרמוז להם בקוד אחד קטן וכבר הם מבינים את משמעות העניין להתקרב לקב"ה... הרבי זצוק"ל נהג לתאר את אותו חסיד שהיה בבית רבו וניסו לרמוז לו בכל מיני צורות שעתה אין זה הזמן המתאים לקבלת קהל וכדו'. אך הוא לא הבין ונשאר להמתין עד שלא היתה ברירה ואחד הגבאים לקח אותו עד הדלת ו'הראה' לו את הדרך החוצה בעוד שהוא אומר לו 'ודי לחכימא ברמיזא'...

השוני המהותי בין לוחות ראשונות לשניות

במתן תורה לפני חטא העגל הספיקו לבני ישראל עשרת הדיברות כדי לעורר אותם לדבקות בה'. מכיון שהיו בעלי סף רגישות כה גבוה שכבר הצליחו לחיות ע"י עשרת הדיברות את הנמשל – היינו דבקות באין סוף. אך לאחר החטא היו צריכים כבר למשלים של מדרשים הלכות ואגדות... אמנם נראה בעצם שרק הרווחנו מכך שקיבלנו משלים ואגדות, אולם השפ"א מחדש את ההיפך שאם היו עם ישראל נשארים בדבקות הזו לא היו צריכים להגיע לכ"כ הרבה משלים כדי להגיע לדבקות. היוצא מכל זה, שכעת שכבר אנו במצב הזה שיש לנו כ"כ הרבה משלים הלכות ואגדות כדברי המדרש, לא נישאר במשלים אלא נזכור תמיד שהעיקר הוא דבקות בבורא ית' עי"ז!!! בשם ההפלאה מובא רעיון נפלא שימשיל לנו עניין זה. כתוב בתורה 'ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי ערומים הם', ולכאורה היה צריך לכתוב ויראו כי ערומים הם ומהו וידעו? אלא שלפני החטא של עץ הדעת היה אדם הראשון בכזו בהירות שכלל לא ראה דמות אדם אלא כידוע מהספה"ק שאיש רומז לשם הוי"ה ואשה רומזת לשם אדנות, ורק ע"י החטא התגשמו כ"כ שלפתע שמו לב שדמות אדם להם... וזהו וידעו, כלומר שכבר לא ראו שם הוי"ה אלא היו צריכים משלים כדי להגיע לבהירות הזו. כמו כן עם כל משל שאנו ממשילים אנו בעצם מלבישים עוד ועוד לבושים כדי שנוכל בסופו של דבר להפשיט את הכל להגיע למקורם של הדברים – לנמשל.

עיקר החירות שלא יתקשר הנפש בגוף

'דהנה בראשונים כתיב חרות על הלוחות דרשו חז"ל חירות. דכתיב והלוחות מעשה אלקים המה שהיו דבוקים באלקותו יתברך שמו כמו שהיו מוכנים בני ישראל בשעת מתן תורה להיות כמלאכים, כמ"ש אמרתי אלקים אתם. וכמו שהיה אדם הראשון קודם החטא היה עולה ויורד בעולם העליון והתחתון... וזה עיקר החירות שלא יתקשר הנפש בגוף ויוכל

לעלות בכל עת כמו אליהו הנביא ע"ה עלה שמים וירד... וחירות הוא כמו דרור שדרשו חז"ל שנקרא ציפור דרור שיש לו חירות...

ר' אשר זי"ע היה מבאר שמושה רבינו ע"ה כשעלה למרום נאמר בו ומשה עלה השמימה. אין הכוונה שמושה רבינו מת ח"ו, אלא כמו שאדם הראשון מכיון שהיה מופשט לגמרי הגיע לכזו בהירות לטייל בשמים ובארץ אחד הם לו. כמו כן משה רבינו ע"ה היה בכזו בהירות שעלה לשמים. וזה היה בנתינת התורה ה', כשהוציא הקב"ה את עם ישראל ממצרים לא יצאו רק גיאוגרפית אלא כל העולם הזה בלבושו הגשמי הוא בבחינת מצרים, והתפקיד של האדם הוא לבקש את רחמי ה' שיוציא אותו ממצרים – היינו שיתן לו את הכוחות והבהירות להפשיט את כל הגשמי ולגלות את החיות הרוחני המסתתרת בתוכו, ועי"ז האדם נקשר ברוחניות ודבק בהשי"ת.

א"כ כשהגיעו בני ישראל למתן תורה היו מופשטים לגמרי מכל בחינות מצרים ומכל הלבושים עד ראו את הקולות... וזכו לקבל את הלוחות שהם בחינת חירות כאותה ציפור דרור שעפה בשמים ובארץ ואין דבר המעכב בעדה, משא"כ אדם רגיל שרוצה לעבור ממדינה למדינה, צריך דרכון ואישורים ומיסים וכו'. אמנם הצדיקים מדורות האחרונים כפי שמוכר באמרי יוסף וכמו כן הסבא קדישא משפולי זי"ע ועוד ועוד צדיקים שהיה נראה שהם שוהים בביתם, ולאחר זמן שמעו שהיו בכלל במקומות אחרים לגמרי. והפשט בזה הוא כפי שביארנו שכל זמן שכשהאדם נמצא בלבוש אז הוא מוגבל אך אם יוצא מהלבוש שלו ע"י שחי בכזו דביקות בורא ומפשיט את הלבוש ממילא יכול להיות בכל מקום תחתון או עליון באותו הרגע כי שניהם אחת הוא לו.

וכן היה הכתב שעל הלוחות עולה וירד. ולכן דרשו חז"ל שאחר החטא פרחו האותיות מן הלוחות. פירוש, כשעלו וחזרו אל הלוחות ובעבור החטא לא היו יכולין להתדבק עוד בהלוחות שלמטה. כי הכתב והלוחות היו כמו הנפש והגוף ולכן אחר שנתקבלו בני ישראל בתשובה והוחזר להם הלוחות היו באופן אחר שהוצרך התורה להתלבש במדרשות ואגדות, ונקראת תעלומות חכמה'...

האותיות והלוחות – נפש וגוף

מבאר השפ"א דבר עצום ונורא הוד שהלוחות הן הם כנפש וגוף שהיו האותיות פורחות ועולות וחוזרות ללוחות, אך כשחטאו בני ישראל כבר לא יכלו האותיות לחזור ללוחות שכן אין כבר מי שישגי אותם בבהירות כלפני החטא. ועל כן פרחו ועלו... כך מסופר על הרה"ק המגיד ממעזריטש שכל חייו נלחם על כך שהנפש שלו תישאר בתוך הגוף, ובאמת ברגע שכבר כלו כוחותיו להחזיקה עזב את העולם... ולכן ברגע שלא יכלו בני ישראל להכיל את העוצמה הרוחנית של האותיות פרחו וחזרו למקומן והוצרכה התורה לרדת לאחר מכן באופן אחר מלובשת יותר. ונקראת התורה תעלומות חכמה – היינו שאותה עוצמה עדיין נמצאת וקיימת בתורה הק', אך היא נסתרת באגדות ומשלים לרוב, וכמה שמישיג אדם את המשל כן ישיג את הנמשל וכפי שנבאר להלן אי"ה.

ומקודם היה הכל בהתגלות אור כי טוב. ולכן כתיב מקודם י"ג מידות והוא כמו י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם'.

מבאר השפ"א זי"ע, שכשם שישנם י"ג מידות של רחמים שהם מקום גבוה מאוד, כמו כן היום כשאנו רוצים לעורר את הי"ג מידות הללו אנו צריכים להשתמש במשל שהוא הי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, כי זה כנגד זה. ואם אין לאדם אפשרות להשיג את המידות ה' ה' קל רחום וחנון, עכ"פ יכול הוא להשיג את הק"ו וגזירה שוה וכו'. ובעניין זה ידוע על הרבה צדיקים שכשהיו רוצים לפעול ישועות ורפואות לאנשים היו מפלפלים בתורה בכל המידות שהתורה נדרשת בזה, והסוד שבזה הוא שהיו מעוררים רחמים עליונים ע"י עסק התורה הק', כי כך גזר הקב"ה שיהיה לאחר החטא באופן של משלים ואגדות ודרשות.

והכל ענין אחד כי מקודם לא היו צריכין לאלה המידות כי התורה ארוכה מארץ מדה. והיו דבוקים בעשרת הדיברות, ואח"כ הוצרכו להתלבש בי"ג מידות שהם כלים היאך לאחוז בתורה גם בעוה"ז. ועי"ז כתיב האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים'.

נסיים בווארט נפלא בעניין. אנו אומרים בקידוש יום השישי... ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלקים... אשר ברא אלקים לעשות. והרמז בזה הוא 'האלקים עשה את האדם ישר' ו'האלקים עשה שייראו מלפניו' לרמז על כך שכל העשייה הזו של כל העולמות הינה כדי שהאדם יגיע לבחינה של ישרות – 'האלקים עשה את האדם ישר' ועי"ז יחיה כל הזמן בבחינה של תכלית העולם שהיא 'האלקים עשה שייראו מלפניו' היינו הקשר בורא.

ולכן נקראת התורה שבי. והתפקיד של האדם הוא חירות על הלוחות, להוציא את התורה מהמאסר של המצוות הגשמיות לחירות וכפי החירות שנמצא בנפשות בני ישראל כך מתקיים חרות על הלוחות!!! ולכן בשבת קודש שנקרא יום מנוחה וחירות יש התגלות בתורה וזה קריאת התורה בשבת'.

"וחטאתי נגדי תמיד"

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, סדר הפסוק, הענין הוא ידיעת מהות הנפש הוא אהבה ויראה שהם התאוות וכל עניני העולם כמאמר כי הדם הוא הנפש והדם הוא התאוה.

בפרשה זו טמון אחד היסודות המרכזיים של הפרה"א זי"ע בעבודת ה' להבין בכלל מהו ההרכב הזה של גוף ונפש שנקרא בשם אדם, ומהי התכלית של האדם פה בעולם. ויותר בהמשך בס"ד גם בענין הטא העגל, מהותו וסיבתו.

בראש ובראשונה צריך לדעת שהאדם הוא הרכב של גוף הוא הנקרא בשר האדם, ושל נפש שהיא החיות הפנימית שמחיה את הגוף. והנפש הזאת הינה מורכבת מ' ספירות שהם הבסיס של כל העולמות בבריאה. והם כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצה הוד יסוד ומלכות. וספירות אלו מתחלקות בחלוקה של ימין ושמאל חסד בימין גבורה בשמאל ותפארת היא ממוצעת ומעורבת משניהם. וכן הלאה... א"כ מבאר הפרי הארץ כשנתמצת את מהות הנפש המחיה את האדם היא אהבה ויראה. כלומר, חסד הוא אהבה וגבורה היא יראה. וכל זה בא לגלות לנו שהיין מהגוף הוא הטבע שאנו רואים במוחש, יש חיות הנפש שהיא רוחנית אך היא העיקר שמחיה את האדם ועלינו לשים לב כיצד להתנהג עם הנפש הזו, משום שעל ידה בעצם אנו חיים ומתקשרים.

אם נתרנס את האהבה ויראה למונחים גשמיים, אז אהבה זו תאוה ויראה זה פחד גשמי. את ההבדל בין אהבה ותאוה מבארים בדרך צחות, שאהבה זה לאהוב את הזולת, ותאוה זהו כשהאדם אוהב את עצמו... עכ"פ כדי להגיע לאהבה רוחנית חייבים לעבור את ההתלבשות הגשמית הזו כי ללא זה לא נבין מהי אהבה רוחנית. כשאדם מתנסה באיזו תאוה צריך להתפלל לה' שיתן לו את הזכות לא לגשם את זה אלא לדעת שזה מגיע ממקור רוחני. ובאמת כיצד מתרגמים את הפחד הגשמי ליראת ה'?

"וארז"ל מפרשתו של אותו רשע שהיה בדביקה וחפיצה וחשיקה עד"ז היא העבודה לאלוקים".

הרצון של הקב"ה הוא שנגלה את הפנימיות שהנפש משדרת לנו בכל מצב שהוא שם אותנו. ויש לזה מהלך כיצד להתנהג, וזה מבאר הפרה"א נלמד מאותו רשע שכס בן המור שלקה את דינה, אך עד שלקה היה צריך לעבור הרכה מסכים ויסורים. והמעברים שעבר מוגדרים כג' מצבים. חפץ בה חשק בה ודבק בה. ומוזה אנו למדים שאפי' שאותו רשע מל את עצמו ואת כל עירו ועבר הרבה דברים בכל זאת שום דבר לא מנע מעצמו עד שהגיע לקחת אותה, כמו"כ בעבודת השי"ת צריך להיות דבוקים במטרה של גילוי הפנימיות של כל דבר. בספר התניא מבאר בארוכה את ג' המצבים הללו, ובקצרה נבאר שישנם חלל ימני בו שוכנת הנפש האלוקית, וחלל שמאלי בו שוכנת הנפש הבהמית. ואדם צריך להגביר את הטוב שבו על החומריות. וכאשר מעורר את החלק הימני לעבודת ה', זהו נקרא חפיצה. וע"י ההתעוררות הזו מתעוררת גם הנפש הבהמית מחלל השמאלי שבאדם, וזה הנקרא חשיקה, וע"י זה מתגברת הנפש האלוקית על הנפש הבהמית ואז האדם מגיע למצב של דביקה שכל כולו דבק בטוב. כמו"כ אפשר לראות דוגמא לזה אם נכניס לבנין חדש כמה אנשים, מי שיסתכל בראשונה על הארונות איזה סוג עץ הם וכדומ', מיד נדע שהוא נגר, וכל מהותו מתבטאת בחוץ כמה ששייך איליו, וכן ע"ז הדרך.

הפרי הארץ זי"ע מביא גם משל מהבעש"ט הק' שמבאר את הפסוק "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים" וגו', שענין הדביקות בה', צריך להיות כדוגמת הכסף, שאם רוצים לדבק שתי חתיכות כסף זו בזו, צריכים לחקוק בכסף מעט ולהסיר משם כל חלודה או לכלוך, כדי שידבק היטב. כמו"כ צריך האדם לדאוג שלא יהיה לו שום לכלוך ומסך המבדיל בינו ובין השי"ת.

"כללל המילתא שכל התורה והמצוות אינם מועילים לאדם ה"ו אם הם בלי דביקות הנזכר... לכן מחויב חיותו אדם בכל השגותיו הנ"ל אל הבורא ית' הנצחי בכדי שיהיה לו השארות שם אדם אחר פטירתו... ואם לאו מה ישאר אחריו וזהו שנאמר ונכרתה הנפש אחרי שאין לו שום אחיזה ותפיסה ברוחנים ונצחיים".

בספר תולדות יעקב יוסף מובא על הפסוק "כי שמש ומגן הוי"ה אלקים". כמו שלהסתכל וליהנות מזיו השמש צריכים מסך ומגן, כמו"כ כדי להשיג את אור ההוי"ה אפשר רק ע"י צמצום של אלקים, ואלקים בנ"י הטבע. אנו שחיים כאן יכולים להגיע לקשר עם ההוי"ה רק ע"י הטבע אם אמנם אנו חיים אותו כפי שצריך. וזה מה שכתוב "הנעלבים ואינם עולבים שומעין חרפתם ואינם משיבים ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", כיצד שייך להבליג כשמישהו פוגע בחברו? מבאר הישועת ישראל, שזו הסיבה שאומרים בכל יום לפני התפילה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, כדי להחדיר לעצמינו ולהפנים את האמונה שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה. אין כזה מושג שמישהו מציק לשני ללא השגחה מכוונת מאת ה'. רק אנו זקוקים לתפילות ולרחמי שמים שנוכה לראות שהשם מנהיג את זה ולא נילחם בשני כפי עצת הגוף שלנו. אם אנו נאמין שכל אחד מאיתנו הוא שליח של המלך, אזי מי לא היה מכבד את שליחו של המלך אף אם

יביא לו איזו בשורה לא טובה, ק"ו כשעל ידי השני אנו אמורים לבא להתעוררות לגלות מציאות הוי"ה בבריאה, שנכבד אותו.

זה מה שמדגיש כאן הפרי הארץ, אדם בעוה"ז הוא מלוכש בגוף, והגוף הוא כביכול המגן שלו בפני הסכנות שעובר. אך חייבים להכין גם מלוכש לעולם הבא, כי אם יגיע לשם ללא שום מלוכש מה יגן עליו, ויבא חלילה למצב של ונכרתה הנפש. א"כ מגלה לנו הפרה"א את הדרך בא נכין את המלוכש לעוה"ב, ע"י שאדם מחפש בכל הטבע את הפנימיות שמחיה אותו ומבקש לנגד עיניו דבר אחד בלבד, לגלות את הקב"ה בכל מצב ובכל דבר, ממש כמו להבדיל אותו רשע ששם לנגד עיניו דבר אחד בלבד ובשביל זה הסכים להפקיר את עצמו ואת כל אשר לו... וע"י כך אפשר להגיע לעוה"ב עם הכנה, כפי שכתוב "טועמיה חיים זכו", החיים הנצחיים הלא הם הדבקות בקוב"ה וההכנה לזה היא כאן ע"י טעויות קטנות... אך מי שמנצל את הטעויות וחי בקשר של גילוי השכינתיה וייחודה עם הקוב"ה ע"י ההבלגה, ע"י השתיקה, ע"י הפשטת הטבע, הוא הזוכה לחיים נצחיים לעוה"ב.

בעת אחרי הבנת ענין התפקיד בעוה"ז, צריך להבין את שלב החטא, למה הוא בא וכיצד על האדם להתמודד כשנמצא בשלב הזה של החטא.

"להיות האדם המצטרף הרבה ועוסק בתורה ומצוות חבילות חבילות בלא התלהבות ושום דביקות והצליח שלא בא לידי ניסיון שום דבר להבין פחיתותו שאינו יכול לעמוד בניסיון, וכל כוחותיו קשורים בגשמיים, ומוכן ומזומן לעבור עליו כל דבר רע בהגיע לידו מלבד שהניסיונות לא הגיעו לידו, לכן לפעמים מזדמן לו מעשה רשע"...

קטע זה הוא ההמשך למה שדיברנו, שאדם שחי בלי קשר בורא אפי' שלומד תורה ועוסק במצוות אך בלי שום דביקות לחשוב מי נותן לו הכח להבין ומה הקשר הטמון במעשי המצוות שצריך לקשר אותו לבורא, הרי שאדם כזה הוא חי רק את "בשר האדם", את גופו בלבד, ולא את הנפש, ואז מה צריך בו בעוה"ז ולמי זה עוזר שהוא מתגדל בתורה, הלא אם אינו מפרסם את הקב"ה בזה הרי שהעיקר חסר לו מן ה'ספר'...

הרהורי עבירה קשים מעבירה, אמנם לא כתוב **חמורים מעבירה כי אם קשים**. והחסבר בזה כי עבירה הגם שהיא חמורה מאוד אבל כשאדם מגיע למצב של עבירה הוא מיד מתעורר כי מגלה וחי את הפגם שלו, משא"כ הרהורי עבירה אולי אינם חמורים כמו עבירה בפועל, אך הם הרבה יותר קשים, כי אדם יכול להיות עימם תקופה ארוכה, ולא ירגיש כלל שמשוהו פגום אצלו.

לכן פעמים שאדם "מצליח" שלא לבוא לידי ניסיון אך אין מה שיביא אותו להכיר עד כמה הוא פחות וכמה ה' עוזר לו בכל. זה שאדם מתנסה בחטא זה חסד מאת ה', כדי שיתעורר לתשובה, ומחי תשובה – תשב ו"ה, כלומר לחזור לידבק בה, ע"י ההכרה שכל מה שיש לאדם אינו שלו כלל. והפרי הארץ מביא משל נפלא מהמגיד ממעוזיטש זי"ע, על הפסוק "עד מתי עצל תשכב", וביאר שיש לפעמים שאדם ישן נים ולא נים, [וזהו חידוש גדול שגם בשינה שייך להיות עצלן]... ושינה זו לא מועילה לו כלל כיון שקם מבובל ועייף עוד יותר, משא"כ כשישן ברצף כמה שעות וקם רענן בכוחות מחודשים. והנמשל הוא שאם אדם נופל זהו הפשט עד מתי עצל תשכב, משום שרוב הפעמים כשאדם נכשל במשהו, הוא עסוק בלהצדיק את עצמו (כלומר לעשות מעצמו ככה צדיק) בכל מיני הסברים למה זה "קרה" לו שכעת נפל, או שאם אין הסבר שמניח את דעתו אז נשבר מזה. אך שוכח את העיקר שכל זה בא לו מחמת שעד עכשיו שכח שהשי"ת מחיה אותו ונותן לו את ההצלחות שלו, ועד עתה גידל את בשר האדם שבו. וכעת השי"ת עושה עימו חסד ומזכיר לו את מציאותו האמיתית. ולכן אם לא הנפילה הזו היה בטוח שהוא 'המצליח' ומציאות שכך הוא שכשנופל "סוף סוף", מיד מחפש את האשמים בדבר. ועוד יותר מזה, שישנם מצבים שאדם מדבר בעבודת השם ומקשה כל הזמן שאלות לאמר, הלא אם הנפילה אמורה להביא אותו לראות את ה' אזי מפקח שיגיע עי"ז להפקרות כי משמע שהנפילה היא דבר טוב... אך גם זה שקר ועצת היצר, משום שגם זה הוא אחד מהתירוצים שאדם מפקח מהנפילות הללו מחמת שהם מגלים לו המציאות האמיתית שלו. וזה הפשט עד מתי עצל תשכב, כי זהו מצב של נים ולא נים, שהאדם חושב על הכל – חוץ מדבר אחד, מדוע באמת הקב"ה שלח לו את זה??? והתשובה לזה היא כדי לגלות לו שהקב"ה קיים בעולם ומקיים אותו ואת ההצלחות שלו, אך האדם שמלא וגדוש בתורה ומצוות לא בשביל לגלות שם את הקב"ה אלא לגלות שם את עצמו. ומבין המציאות יוכיח שכך זה, שכשאדם נופל אם מתרץ את עצמו זהו סימן שאינו מקושר לה'. ואם מיד מתנער ומבין ש"שינה" זו היא אמורה לנסוך בו כוחות חדשים להבין שמה שזוכה לקיים מצוות ולעסוק בתורה ובדעת זהו בזכות החסד שמשפיע עליו בורא עולם כל רגע, אז הוא מקושר לה', ולא רק אלא שמקשר את כל העבר שלו גם מה שהיה לפני כן בלא מחשבה... וזהו הביאור במה שכתוב "אין אדם עומד על דבר הלכה אלא א"כ נכשל בה", כי הכישלון הוא בעצם הלימוד.

"וכן ארז"ל לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה פי' שכבר היו צריכים תשובה על כמה דברים שקדמו כמו וימרו על ים בים סוף אלא שלא הרגישו בעצמם לכן הגיע אליהם".

כשכלל ישראל יצאו ממצרים כתוב ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכו'. ואיך לכאורה מרום דרגתם הגיעו לכפירה כה גדולה של מעשה העגל? מבאר הפרי הארץ דוקא בשל כך שהיו בדרגה כ"כ גבוהה של מ"ט שערי קדושה אמנם שכחו שרק אתמול היו במ"ט שערי טומאה, הללו עובדי ע"ז והללו... ולכן בכדי שייראו ויזכרו שכל זה הוא מאת ה' היו צריכים לחטוא כדי שישכילו ויתעוררו לתשובה. והביאור בזה ביתר עמקות הוא כפי שביארנו כמה פעמים, כי יש ג' מצבים שמעוררים את האדם מן השמים. כי השכינה רוצה להתלבש ולהצטמצם מה שפחות, ולכן בראשונה עובר אדם מצב של חטא במחשבה שמתנתק במחשבתו מה', ואז אם זוכה מיד נזכר וחוזר בתשובה, ואם לאו צריך לרדת לדיבור ומעשה עבירה בפועל שאז חי את מציאותו השפילה ונזכר שכל מה שמצליח לא יכול להיות רק על ידו וודאי שהקב"ה מחזיק בו. ואם גם שם לא נזכר צריך לרדת לדרגה יותר נמוכה, של ייסורים... ובנ"י שכבר חטאו בעצם הניסיון של וימרו על ים בים סוף, כבר עברו את השלב של ההתעוררות במחשבה והיו צריכים לרדת לדרגה של חטא בפועל כדי שיזכרו בה'.

"וכן דוד המלך ע"ה שאמר בהנני ה' ונסני ואע"פ שאמר לו הניסיון שינסחו אעפ"כ אחרי הסרת שמירתו ית' מאיתו נכשל, דאין שום אפשרות הביטחון לאדם בעודו בגוף כמאמר שאין הקב"ה מיחד שמו על צדיקים בחייהם, וכמאמר אל תאמין בעצמך עד יום מותך".

דוד המלך אמר מזמור לדוד בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע, ונשאלת השאלה מה מזמור הוא זה, הלא מזכיר שם את חטאיו, ומה יש כאן לזמור? וכבר ביארנו שמדוד המלך ע"ה למדנו דרך חיים. דשלושה "תמיד" לימדנו דוד המלך, האחד הוא שויתי ה' לנגדי תמיד, ולהגיע לזה חייבים לעבור מקודם את ב' המצבים של "חטאתי נגדי תמיד" "ומכאבי נגדי תמיד", כי רק ע"י שאדם חי שבלי השמירה של ה' הרי הוא יכול להגיע בן רגע למצב של חטא, רק כך יכול להיות שויתי ה' לנגדי תמיד. ודוד המלך אמנם היה מקושר לה' כל הזמן רק הקב"ה רצה להראות לו שלא שייך כלל בלי השמירה העליונה. ולכן אמר 'מזמור' כי הגיע להכרה הזו שחייב כל רגע את החסד ה' שמחיה אותו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. וזה נקרא תשובה להשיב את כל הזמנים שאדם לא היה מקושר לבורא בחזרה ע"י ההכרה במציאות של האדם שרואה שלא יכול להתנהל כאן בעצמו כלל וכל מה שמצליח הוא מאת ה'.

"וזהו כי תשא את ראש שהוא שורש ע"ז וכן כל השרשים שבמידות אם תרצה לישא פי' להעלותם ופי' לפקודיהם לשון חטא וחיסרון, הבחי' היא ונתנו איש כופר נפשו לה' פי' כופר הנפש כמו תחת הנפש שהיא התאווה יתן כפרה לה' כנ"ל".

בנ"י אמרו ניתנה ראש ונשובה מצרימה וכן בדוד המלך כ' ודוד בא עד הראש, והכונה לע"ז, וע"ז הוא מה שדיברנו שאדם חי את עצמו במקום לחיות מקושר לה', ואז אם ירצה לחזור בתשובה העצה לזה היא ע"י שיתן כופר נפשו, שיהפך התאווה – לאהבה כנ"ל בתחילת השיעור שהאהבה היא הרוחנית והתאווה היא ההתלבשות הגשמית.

שימו לב אל הנשמה

כי תשא וכו' סדר הפסוק, הענין הוא ידיעת מהות הנפש הוא אהבה ויראה שהם התאוות וכל עניני העולם כמאמר כי הדם הוא הנפש והדם הוא התאוה".

פרשה זו הינה אחת היסודות החזקים להבנת דרכו של הרה"ק בעל הפרי הארץ זי"ע. בפרשה זו נצמד אי"ה צעד אחר צעד להבין את השילוב המופלא שברא הקב"ה, נפש רוחנית לחלוטין בתוך גוף גשמי לחלוטין, דרכי ההשגה מהו רצון הנפש, וכיצד עומדים מול דרישות הגוף הסותרות. הכינוי הראשון בו מגדיר הפרה"א את האדם הוא דם ואדם. הוי אומר הדם – הוא הגוף והאדם הוא רומז לנשמה שהיא עיקר החיות שבאדם. מהות הכרת הנפש מתבטאת דרך השתלשלות שהקב"ה מוריד לעולם הזה להחיות את הנפש ובעצם את כל הבריאה. השתלשלות זאת יורדת באמצעות צינורות רוחניים המכונים מידות. ולדוגמא נוקט הפרה"א אהבה ויראה. שבמידות הכינוי שלהם הינו חסד וגבורה. אמנם מכיון שמתחילת השתלשלות עד לעולם הזה המרחק הוא רב ובפרט ברובד הרוחני שהוא מתעבה ביותר כמה שמתרחק מהמקור הראשוני שלו, לכן אף פעם האדם לא יקבל את ההשפעה הרוחנית בצורתה האורגינאלית כפי שהיא במקורה, אלא הארה מלובשת ועטופה בצורה גשמית כזו או אחרת לפי ההקשר בו האדם צריך לקבל אותה. אומרים בדרך מליצה מהו ההבדל בין אהבה לתאוה? אהבה – היא כשאדם אוהב את השני, אך תאוה הינה כשאדם אוהב את עצמו... עכ"פ התאוה מקבלת את החיות שלה מהאהבה המקורית היא אהבת ה' המשתלשלת דרך מידת החסד, רק אנחנו פוגשים בה בצורה של התאוה. וכן ביראת ה' המשתלשלת דרך מידת הגבורה, אנו נפגוש בה רק בצורה של פחד גשמי.

הסיבה שכך היא דרך ההתלבשות בכדי שאנו נכיר את הקב"ה דרך תחושת הפחד או דרך תחושת התאוה, ונעמיק לתרגם אותה ולגלות את האמת המקורית שעשתה את כבדת הדרך הארוכה הזו עד אלינו... ידוע שהבעש"ט הק' קרע אריה בכח המחשבה, כשחשב שאריה הוא אותיות יראה, העמיק במחשבתו להתחבר ליראה המקורית היא יראת השי"ת, ועי"כ העלה את הסיבה שנשלחה אליו לעורר אותו לכך, ונסתלק האריה. מספרים על המגיד מקוז'ניץ שהיה אומר על עצמו שהוא כבר בחינה של נשמה. נגע בו בנו ואמר לו: א"כ מדוע הנני מרגיש את גופך? ענה לו המגיד: הכל תלוי בצורת ההסתכלות, אתה שאתה חי עימי בבחינה של גוף הרי אתה מרגיש את הגוף, אולם אני מתרגם כל דבר למצוא את הנשמה שבו וממילא זו כוונתי שאני חי חיי נשמה. כמו"כ מספרים על הרבי הרה"ק מרוז'ין זי"ע שהעיד על עצמו שאין יהודי בעולם שכואב ואין הוא מרגיש את כאבו. כי כשיהודי חי את הגוף שלו, ממילא כל הגופים חלוקים ואין קשר בין אחד למשנהו, אך כשחיים חיי נשמה כל כלל ישראל הינם יחידה אחת.

יסוד נוסף חזק מאוד מיסד הפרה"א, כל אדם נפשו שונה משל חברו. וכבר אמר הרבי מלובלין זי"ע שיכול להיות אדם שיעבוד כל ימיו להישמר מגניבה, אולם מהות הנפש שלו היא התגברות על מידת הכעס, א"כ עדיין לא גילה זה את תכלית הנפש שלו בעולם. א"כ כיצד יכול האדם לדעת מהי מהות הנפש שלו? העצה היא התבוננות ותפילה. ונבאר, היכן שהנפש של האדם בוערת – שם מקומו!

כשאדם בוער וסוער מאוד באחד מן המידות זהו הרגע בו הקב"ה מתגלה אליו, שם התיקון שלו על ידי התבוננות. תפילה – מנגד כשאדם סוער קשה עליו ההתבוננות והוא מעדיף למצוא אשמים בחסרונות שלו... ולכן בכח התפילה לרכך את קושי עוצמת החיבור דרך המידה. אדם צריך להתפלל לה' שהרי כל הטעם שהקב"ה שולח לו את הסיבה של התעוררות המידות היא

כדי להחיות אותו, ומיכיון שאין דרך אחרת שהאדם ישיג קרבת ה' מלבד החיכוך התמידי של הגוף במידות על כן הוא חייב לעבור את התעוררות המידות דרך הגוף שלו בצורה של תאוה וכדו'. ויאמר: 'רבש"ע כיון שמכיר אני את עצמי שאיני יכול לעמוד בניסיון כלל, ואתה אינך רוצה שאשאר בניסיון אלא שאעלה דרכו, על כן רשב"ע רחם עלי ותן לי את הכח לעמוד בניסיון לגלות את האמת האורגינאלית שמסתתרת במידה הזו'... הדו שיח הזה שהאדם נכנס אליו בעת הניסיון בינו לבין קונו, גורם לכך שהאדם מכיר את עצמו ברמה האישית שעם גוף גשמי כמו שלו הוא חי את הסכנה של הנפילה בכל רגע נתון ובכל מידה שמתעוררת בו, ואז מגיע לבקש רחמים שהמידה לא תמשוך אותו כלפי מטה אלא שיוכל לקבל וליהנות מהתכלית של ההארה הרוחנית הזו.

"וארז"ל מפרשתו של אותו רשע שהיה בדביקה וחפיצה בחשיקה על דרך זה היא העבודה לאלוקים". [חפץ בבת יעקב, 'שכם בני חשקה נפשו', 'ותדבק נפשו בדינה']

יש לתמוה כיצד זה מביאים חז"ל הק' דוגמא לעבודת השי"ת ממקום כ"כ נמוך כמו שכם בן חמור? בענין זה שהוא תכלית העבודה נביא ביאור עצום בשם הרה"ק בעל השם משמואל זי"ע. מובא בגמ' שאם לא היו בני ישראל חוטאים בעגל לא היו צריכים כלל לבניית המשכן. ככתוב, 'תבאמו ותטעמו בהר נחלתך'... כלומר שהמקום המקורי שהשראת השכינה היה צריך להיות רק בבית המקדש, אולם מכיון שחטאו בעגל היו צריכים למשכן. ומבאר השם משמואל שהטעם לכך, שמיכיון שאחר החטא ירדה התאוה למקום כל כך נמוך, כי הרי ההשתלשלות לאחר החטא צריכה להשתלשל למקום שהאדם נמצא שם כדי להחיות אותו, א"כ כדי להעלות את עם ישראל ממקום כל כך נמוך היו זקוקים לבניית המשכן. ובאמת דבר מעניין ביותר הוא שרק מי שחטא בעגל יכול היה להשתתף בבניית המשכן, וראיה לכך היא שמשה רבינו ע"ה שלא היה בחטא, לא היה יכול לכאורה להשתתף בתרומת המשכן, ולשם כך שבר את הלוחות בכדי שיוכל גם הוא לרדת כביכול למקום בו נמצאים כלל ישראל ולהתחבר עימם יחד בעשיית המשכן... אמנם כל הנשיאים לא השתתפו בעצם עשיית המשכן אלא רק באבני האפוד והחושן.

כעת נוכל לבאר מדוע נקטו חז"ל דווקא מפרשתו של אותו רשע. מכיון שהדביקה חפיצה וחשיקה הללו, הם מידות הנוגעות בעצם לכל אחד מאיתנו כפי שביארנו בתחילת השיעור, א"כ דווקא מהמקום הנמוך הזה שאנו עצמנו נמצאים בו, אנו יכולים ללמוד להפוך את הדביקה והחפיצה והחשיקה הזו לגלות את הפנימיות של ההשתלשלות שלה, ובכך להיות זבקים בה' חפצים בה' חושקים בה'. ודווקא היכן שיש לאדם את האש הגדולה הזו של התאוות כפי שביארנו כי שם האדם מגלה את תיקון הנפש שבשלו התגלגל ובא לעולם. משא"כ במקומות שאינם בוער שם, אין לו שייכות לשם ולכן אינו יכול לגלות שם את הקב"ה... וכמו שאמרנו בשם הרב מלובלין שאדם יכול להתעסק בדברים טובים ויפים של תורה ומצוות, אך עם כל זה לא מתקרב לתכלית כל זמן שאדם אינו מגלה את מהות הנפש שלו ועובד שם להתגבר על המידה השייכת אליו.

דרך זו של דביקה חשיקה וחפיצה האדם חייב לעבור כדי להגיע לדבקות בה', ובכל פעם שהוא בוער מבפנים יידע שזו הזדמנות שהקב"ה מקרה לו כדי שיחיה חיי נפש. דוג' לדבר אפשר למצוא בהגרלה על כסף, האדם תחילה רואה את ההזדמנות הבאה לידו להתעשר וחפץ בזה, לאחר מכן הוא קונה כרטיס ואז חושק בפרס עד כדי שחושב על כך ומתכנן תוכניות... ולאחר ההגרלה כשמתפקח אז מגיע שלב הדביקה, להכיר שהקב"ה מפרנס אותו ורק הוא יכול לעזור לו. זה בעצם הפשט שהקב"ה בתחילה מעורר לאדם את הרצון, אח"כ מראה לו שהוא לא יכול להסתדר שם לבד, ואז מגיע החלק שהאדם קולט את המסר ומתפלל לה' וזבק בו. כך מבארים את מאמר הגמ' 'יגעת ומצאת תאמין', כי לכאורה אדם יכול לעמול במשך שעות ולא ימצא שום מציאה, כי מציאה מוצאים דווקא בהסח הדעת וא"כ מה הקשר ביניהם? אך לפי מה שביארנו,

בעבודת ה' הקב"ה מזכה לאדם את המציאות – היינו הזדמנויות להתקרב אליו, אך האדם צריך לדעת שאם לא יעמול על המציאות הללו כלומר על עבודת המידות, לא ישיג את זה. "וענין הדביקות פירושו הוא שלא יהא שום מפסיק אז אפשרות יכולת הדביקות, כמשל מהבעש"ט שבלתי אפשרית החיבור מחתיכות כסף אחת אל אחת ע"י הדבק, כי אם כשגוררין מן עצמות הכסף במקום הדביקה אז מתאחד יפה אומר לדבק טוב ונעשה לאחד".

מהי דביקות? מובא במדרש שכשנתנה חוה לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת, היה זה מחמת קנאה. אמרה חוה: שמא אני אמות שכבר אכלתי וילך הוא וישא אחרת, הלכה ונתנה לו גם... הקשה ר' אשר זי"ע, הלא לא היה כלל אשה אחרת בעולם ומהיכן הגיע לה מן קנאה שכזו? ובאר שכל המושג קנאה הוא מושג רוחני, ואם אדם חי בקשר בורא הרי הוא זוכה לקנא קנאת ה' צבקות, ואמנם אם היתה זוכה, היתה מגלה את החיות שבאה אצלה מחמת אותה קנאה ומבקשת רחמים מאת ה' ואז לא היינו צריכים לתיקון העולם, מאחר ומיד היתה מפנה את הקנאה שלה לאפיק החיובי לגלות שם את השפלות שלה שהיא חייבת כעת עזר אלוק, וממילא היתה מגלה חיות ה'... אך מכיון שלא עמדה בזה ונתנה לו גם לאכול, בגלל זה אנו צריכים היום לתקן את זה בשנית. כן אצל פנחס אנו מוצאים את ההיפך שגם עברה עליו רוח קנאה אולם ידע מיד שקנאת ה' היא ופעל בהתאם, ולכן זכה להתחיות מהקנאה הזו. כמו כן אנו בכל מצב שאנו עוברים מבאר הבעש"ט הק', כמו כסף שצריך לגרר אותו כדי שידבק טוב. כך אנחנו כשחיים את הטבע של הדברים ושומרים טינה וקנאה אחד לשני, הרי זו החלודה שלא נותנת לאדם להגיע לדביקות אמיתית, אולם כשאדם עובד ונלחם עם עצמו לגרר את הטבע ולגלות ולחיות רק יד ה', זוכה להגיע לדבקות. [המשך יבוא א"ה]

העיקר הכוונה

קראנו בפרשת השבוע שעבר 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה'. עד שאדם לא נהיה חכם לב, אינו יכול לקבל חכמה. ויש להבין מהו חכם לב? הספורנו מביא בפרשת פינחס שהקב"ה אמר למשה רבינו ע"ה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו – ומבאר, 'מוכן לקבל אור פני מלך חיים'. זהו הפשט 'חכם לב', וזה מה שמלמד אותנו הפרי הארץ זי"ע בכל שבוע מחדש בכל מיני צורות שונות שנהיה מוכנים ומזומנים לראות בכל דבר אור פני מלך חיים. למלאות את הלב בצורה ולא בחומר, בסיבה ולא בנדמה כמציאות, לא עם גוף אלא עם נפש. ובהמשך אי"ה נרחיב בזה. בספר שיחות מוסר (ר' חיים שמואלביץ זצ"ל) מביא הוכחות לכך שיהושע עמד בתחתית הר סיני וחיכה והכין את עצמו לקבל את משה רבינו ואת אור התורה... השפ"א מביא שלאדם ישנן ב' עבודות, האחת לקבל את אור התורה להאיר את הנפש, אך בד בבד עם זאת צריך גם לסלק את המפריעים. וכפי שמבאר הפרה"א על הפסוק 'אם תבקשנה ככסף', כידוע שכשרוצים לדבק שתי חתיכות כסף, יש קודם לגרד את המקומות בהם ישנה חלודה ורק אז אפשר לדבקם היטב. כמו כן אם אדם רוצה להגיע לדבקות בה' על ידי התורה, אין זה מספיק ללמוד ולקיים את התורה הק', אלא צריך גם לסלק את כל החיצוניות המפריעה לעבודת ה'. ולמעשה הכל תלוי במחשבה של האדם, כי לפי המחשבה כך דרגת הדבקות של האדם בבורא ית'.

"כללא דמילתא שכל התורה והמצוות אינם מועילים לאדם ח"ו אם הם בלי דבקות הנזכר"... אלו דברים יכולים לגרום לאדם לחיות בדבקות? הפרה"א בקטע זה מבאר בחריפות בהכרח האדם לדבוק בחיי הנפש, וכותב הלא לאחר שאדם הולך מן העולם גופו נשאר כאן באדמה, ומה שלוקח איתו לעולם העליון הוא את הנפש, ואת המידות שהם כוחות הנפש. אולם אם כאן בעולם האדם לוקח את כוחות הנפש ומשקיע אותם בגוף, כשיגיע לעוה"ב לא ישאר לו נפש ח"ו כי את הכל השאיר כאן. והשפ"א מתבטא ביתר חריפות כי מי שלמד כאן בעוה"ז את התורה כדי לגדל את עצמו, כשיגיע לעולם הבא ימצא דפים ריקים משום שאותיות פורחות באויר... וכל

זאת כי האותיות של התורה הינם כוחות רוחניים שהקב"ה מוריד בהשתלשלות לעולם כדי להחיות את נפש האדם. אך אם האדם לומד בשביל להעצים את עצמו ולא מחפש להדבק בה' ע"י הלימוד, ממילא האותיות הללו לא משיגות את מטרתן ואינן נשארות לו ליום פקודה מאחר שמגשם אותם לצרכיו. וז"ל: **'וכי הקב"ה חפץ שימלא כריסו בש"ס ופוסקים? ... גם הרה"ק בעל אור המאיר זי"ע לא חושך את שבט לשונו וכותב: 'מי שמעשהו בלא חכמה ובלא תבונה כי אם מצות אנשים מלומדה ובלא דחילו ורחימו ובלא התעוררות הנפש, יידע נאמנה שרשימה לא ניכר למעלה אפס מעט מן המעט וזהו הכסיל בחושך הולך ואין נוגה לו וערום יישב שם, ערום בלא מצוות ערום בלא לבוש'...** בתנא דבי אליהו מביא, שאלהו הנביא פגש פעם בדייג, שאל אותו אליהו מדוע אינך עוסק בתורה? ענה לו מכיון שאיני יודע. שאל אותו, ובמה הינך עוסק? דייג הנני. ופרט לו כיצד מכין את הרשת ואת כל הכלים לדוג... שאל אותו אליהו הנביא, וכיצד את זה הנך יודע? ענה לו: אין לי ברירה אז למדת הלא אני צריך לחיות ממהו... זהו לימוד בשבילנו, **אם אדם יודע שללא התורה והמצוות אין לו ממה לחיות אזי ישקיע בזה את כל מרצו ויצליח להשיג את זה.**

דרך זו חידש לנו הבעש"ט הק', שכשאדם חי 'בכל דרך דעהו' יכול בכל מקום שנמצא להשיג דבקות בכורא ע"י שיפנה את מחשבתו לגלות את הקב"ה בכל מצב, ואז כל חייו הופכים לחיים של תורה. וכפי שביארנו מספר פעמים ישנו אדם שלומד את סוגיית 'מחליף פרה בחמור', וישנו אדם שמקיים בפועל בעבודתו מחליף פרה בחמור, אך שניהם אם נותנים את המחשבה הנכונה לראות את יד ה' שניהם יכולים להגיע לאותה דבקות. ואמנם נכון הדבר שמי שלומד מחליף פרה בחמור הוא עוסק ברוחניות ומי שמקיים מחליף פרה בחמור הוא מתעסק בגשמיות, אך הנקודה המרכזית שלימד אותנו הבעש"ט הק' היא לא לבדוק מי יותר חשוב, אלא כיצד כל אדם יכול להגיע מהמקום שהקב"ה שם אותו לשלמות הנפש שלו!!! כי המידות מתעוררות באדם בכל מקום, הן בביהמ"ד והן בחוץ בעבודה.

"וכל יכולת האפשרי בהשגת האדם מדבקותו בגשמים, יש לך אדם ויש לך אדם, הכל לפי מה שהוא, באותו הדבקות עצמו מחויב בעבודת הבורא ית', ובו ידבק כי זה כל האדם".

להבין מה זו דבקות כבר ביארנו בשבוע שעבר, כי רק דרך הדברים הגשמיים אדם יכול להשיג מהי דבקות אמיתית. אפשר לראות זאת כשאדם שקוע בדבר מסוים כגון השקעה כספית או כל דבר אחר הוא שוכח מכל מה שסביבו ודבק במטרה, כמו כן האדם צריך להיות דרוך כל הזמן למצוא בכל נקודת מעבר שלו כיצד להתחבר דרך זה לה'. ומדוע? ממשיך הפרה"א: "בכדי שיהיה לו השארות שם אדם אחר פטירתו והתפשטותו מן הגוף להשתמש בכל השגותיו הנ"ל בניצוחו אז יתענג על ה". בשם ר' אשר זי"ע מספרים שאמר פעם שהיכן שגילה את הקב"ה לראשונה לא היה בתהלים ולא בתפילה ולא בתורה אלא היכן שבערו מידותיו... ויש על כך משל מהבעש"ט הק', לאדם שהלך ללמוד צורפות, ולאחר שלמד את כל הכללים ורכש את הכלים המתאימים התיישב במקום עבודתו וניסה להיות צורף, ניסה כך וניסה אחרת אך ללא הצלחה יתירה. חזר למקום לימודיו וטען למורו מדוע איני מצליח? אמר לו המורה: עשית הכל כשורה אך את העיקר שכחת – להדליק את הגחלת! והנמשל הוא נפלא, כי התורה והתפילה הינם כלים הנותנים לאדם את אפשרות הגישה לדבקות בה', אך האדם צריך להדליק את הגחלת, ואת הגחלת מוצאים בעבודת המידות. בעלבונות הגדולים שאדם נעלב ושותק, או בתאוות הגדולות שאדם מתאפק בהם ומתפלל לה' שישמור אותו, שם מועילים לו התורה והתפילה כדי שגיע לדבקות האמיתית שיישאר לו שם אחר פטירתו.

עוד דוגמא מוחשית לרעיון של הפרי הארץ, מסופר בנביא על אלף הנביאים שבאו לאלישע ואמרו לו, ראינו בנבואה שאלהו הנביא מסתלק מאיתנו. אמר להם אלישע, אליהו הנביא לא יסתלק. לאחר זמן עלה אליהו בסערה השמימה. באו הנביאים ואמרו לאלישע, אליהו אינו בנמצא, אולי נלך לחפשו באחת מהמערות? אמר להם אלישע: אל תחפשו כי לא תמצאוהו... הלכו הנביאים לחפש ובאמת לא מצאוהו. מובא שמאותו יום ואילך נפסקה נבואה מישראל. ויש להבין מה בדיוק אירע כאן. בתחילה כשאמרו הנביאים שאלהו הנביא מסתלק אמר להם

אלישע שלא כן הוא, ולאחר שהסתלק אמר להם אלישע שלא ימצאוהו? אלא יש לבאר כי הקשר של אלישע לאליהו הנביא היה קשר של רעיון בעוד הקשר של שאר הנביאים היה קשר לחיצוניותו של אליהו הנביא. ועל כן כשאמר אלישע לאליהו מסתלק אמר להם שאין זה נכון כלל וכלל משום שהרעיון הרוחני שהנחיל אליהו הנביא הוא קנין בנפש שנשאר לנצח נצחים. אך אותם שחיפשו את החיצוניות בנביא, באמת לא יכלו למצוא אותו לאחר שנסתלק משום שהקשר הזה הסתיים... ולכן פסקה הנבואה מישראל – אותה נבואה שהתחברה לסממנים החיצוניים ולא חיפשה את הפנימיות של הדברים. ממילא גם כיום יש לנו את אותו משה רבינו ע"ה ורעק"א והרא"ש והראשונים והבעש"ט הק' ותלמידיו שאנו יכולים להתחבר אליהם דרך הפנימיות שהשאירו כאן. סיפור מעניין מספרים על הרה"ק ר' איציקל מסקווער זי"ע שהכריז פעם ואמר, היום אליהו הנביא נמצא בשוק! רץ הנכד שלו ועמד כל היום בשוק וחיפש ולא מצא. חזר לסבו ואמר לו, לא מצאתי אותו. שאל אותו, ומה כן ראית? סיפר לו הנכד כי עמד ליד השוק של הסוסים והתבונן בהם. וראה שיש רחבה מגודרת ובה הרבה סוסים, חלקם עומדים בהשקט ובנחת, וחלקם משתוללים ומנסים להתיר את החבל בו הם קשורים. והוא פלא גדול מדוע מנסים הם להשתמט מן החבל הלא בין כה לא יהיה להם לאן לברוח?... אמר לו ר' איציקל, גם האדם מנסה תמיד לבדוח אך לבסוף מגלה שאין לו לאן... ובזה גילית את אליהו הנביא, כי כשאדם לומד ממאורע גשמי שעובר עליו איזה דבר לעבודת ה', אז הוא פוגש את אליהו הנביא. כי בתוך הגשמיות הוא מוצא נקודה רוחנית.

להפוך את הדמיון למציאות

השבוע אי"ה נסיים ונסכם את פרשת כי תשא על כל פרטותיה.

"כללא דמילתא שכל אדם צריך מצרף לחכמה לצרף ולזכך כל השגותיו מידותיו וכחותיו ותענוגיו על ה' ולהשתמש עמם בנצחי חי וקים לעולם בהם תעבודו אפילו אחר פטירתו מן הגוף הכלה".

בכל מקום בו מביא הפרה"א 'כללא דמילתא' הוא תמצית נקודות העיון בפרשה. בשבועות קודמים ביארנו שהאדם מתבטא ע"י המידות. והמידות מושפעות מהמוחין. המידות הן, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות, והם מתגלים בנו ע"י לבושים גשמיים, וכפי שנרחיב בהמשך. היות ונשמת האדם שוכנת בתוך הגוף, הפגישה הראשונה של האדם עם הקב"ה מתגלה במידות. דרך המידות האדם עולה למוחין של המידות שהם הספירות – דעת, מעליה בינה, ולמעלה בקודש חכמה, והחכמה מאין תמצא... בכל פעם שמתעוררת באדם מידה יש לו אפשרות לגרור את המידה כלפי מטה – זאת כשהוא מתייחס אך ורק ללבוש שלה. כגון כעס או תאוות אחרות, אבל בזה הוא מוריד גם את המידה וגם את עצמו וגורם נתק גדול יותר וצמצום גדול יותר בינו לבין הבורא. מצד שני יש לו את האפשרות להעלות את המידה ולהתעלות יחד איתה. וכבר נאמר 'לפי שכלו יהלל איש', כמה שהאדם משקיע יותר שכל בעבודה זו כך הוא מתעלה יותר ויותר.

כעת ביתר הרחבה: מבאר הפרה"א זי"ע כי האדם צריך להיות כמו צורף. הצורף מתיך את הזהב ומסיר את הלכלוך כדי לקבל זהב נקי נטו. כמו כן הן המידות שמתעוררות אצלנו הן מתעוררות על ידי כל מיני לבושים, ואנו צריכים להסיר את אותם הלבושים ולהתחבר לאור שמתגלה דרכם. ולפני שנביא דוגמא לדבר נפתח במשפט מקדים – **הכל מתחיל ונגמר בחלק המחשבה של האדם!**

מספרים על אדם מיליארדר בקנה מידה שמת, ובצוואתו כתב, שהיות והוא התנסה בניסיון העושר, ועל בשרו חווה שניסיון זה קשה מנשוא, על כן אינו מעוניין שלבניו יהיה ניסיון שכזה. עקב כך הוא מחליט להוריש לכל אחד מילדיו 'רק' עשרה מיליון דולר בלבד!... כעת, אם ננתח

את הסיפור הזה, אף אחד מהילדים לא ייהנה מהירושה שקיבל. מדוע? משום שבמצב זה המח מתחיל לעבוד, אילו היה אבא מוריש לנו יותר כי אז... היינו הרבה יותר מאושרים. כשחז"ל אומרים 'יש לו מנה רוצה מאתיים', הפשט הוא שהרצון למאתיים מחריב גם את המנה שיש! ומנגד זהו 'איזהו עשיר השמח בחלקו', עד היום היה נדמה שהכוונה לאדם עני שאין לו אלא פת חרבה וקצת מים, וכדי לחזק אותו אנו אומרים לו – שמח בחלקך. אך האמת היא שגם אדם עשיר גדול יש לו 10 מיליון והוא אינו שמח בחלקו. מה באמת טמון כאן?

ביארנו בשבועות קודמים בשם ר' אשר זי"ע שהמקום בו מזהים את יד ה', היא דווקא באש המיזות הגדולה, והכלים לכך הם התורה הק' והמצוות שכשאדם דבוק בהם יש לו את היכולת לעמוד בשעת התעוררות המיזות הללו ולא ליפול ברוחו אלא לתרגם את זה בכל רגע נתון לעבודת ה'. מספרים על ר' זושא זי"ע, שהגיע פעם לעיירה פלונית וראה שכולם מאוד מתפעלים מפריץ העיירה. שאל ר' זושא מדוע כ"כ מתפעלים ממנו? ענו לו בני העיירה שאותו פריץ הינו בעלים של חמישים מפעלים שונים ברחבי המקום ומדי יום צריך הוא להחליט החלטות הרות גורל עבור הצלחת כל המפעלים שבבעלותו. דבר זה דורש אדם עם 'ראש גדול' וכו'... נענה ר' זושא ואמר: איני מתפעל מכך כלל וכלל, משום שאני בעצמי אמנם איני צריך להחליט חמישים החלטות ביום אלא החלטה אחת בלבד, אך החלטה זו צריך אני להחליט בכל רגע ורגע והיא החלטה גורלית מאוד עבורי – לגלות את הקב"ה בכל מצב ששם אותי ובכל מיזה שמתעוררת בי... 'שויתי ה' לנגדי תמיד'.

אותו 'רוצה מאתיים' נכנס למקום שלא שייך לו. ולמשל, אדם שצריך להגיע לפגישת עסקים, והוא מתכנן ויוצא מוקדם כדי להגיע מוקדם ליישב את דעתו ולמצוא חן בעיני האנשים שיכירו במידת רצינותו, והנה בדרך הוא נתקע בפקק תנועה. הדרך הנכונה היא לתת הכנעה ולהכיר שהקב"ה רוצה שאני יתקע פה כדי שאכיר שהוא מוליך אותי. אך המציאות היא שהמח מתחיל לשדר אותות מצוקה, 'הרי מחכים לי, או איך יסתכלו עלי אם אאחר כל העסק יפסיד בגלל זה'... והמח התפוס מתחיל לשדר לגוף פעולות 'הכרחיות' של לחץ להרים טלפונים כדי לתת תחושה שהכל תחת שליטה. אם נעצור כאן נגלה שהמח של האדם בדוגמא זו לא נותן לו ליהנות מהמקום שהוא נמצא בו! בא הפרי הארץ ומלמד אותנו שבמצב הזה יש לנו את האפשרות לפגוש את הקב"ה ולחיות איתו בדביקות. דווקא בנקודה הזו שכביכול סוגרים לאדם את התוכניות שלו, בין אם זה ירושה של עשר מיליון דולר ובין אם זה פקק תנועה האדם צריך לעצור ולהכיר בעובדה שהקב"ה חסם אותו כעת כדי שיתן מחשבה של קשר. המחשבה של הקשר בורא מעלה את האדם לדרגה שיכיר שגם העשר מיליון שיש לו גם הם לא שלו, וא"כ תודה לה' על מה שנותן ומשפיע לו בכל רגע. כי ברור שאינו צריך ליותר מזה, וכל הסיטואציה הזו של המיליארדים לא נועדה אלא לפתוח לו אשנב שגם העשר מיליון הם מאת ה'. וכי אם היה יורש מיליארדים היה מכיר שהעשר מיליון מאת ה'? **אך כעת כשנתנו לו משמים להבין שיש כאן מיליארדים אך אין לו זכות לגעת בהם – יש לו נקודת פתיחה להכיר שגם מה שכן קיבל זו מתנת שמים.**

מכל זה אנו למדים שלא ליפול עם המקרים שאנו עוברים אלא להתעלות איתם. כשאנו מתפללים באותו הרגע של התעוררות המיזה, נוכל לגלות מגוון אפשרויות 'להינצל' מהמצב אליו נקלענו, כגון: שהפקק פתאום ישתחרר, שהאנשים שמנגד גם יאחרו ויתנצלו בעצמם, או שזו סתם פגישה כושלת וב"ה שהתפטרנו ממנה... אך כל זה כבר לא משנה לאדם כיצד הקב"ה יוציא אותו לבסוף מזה מאחר שהוא כבר הגיע למטרה שלשמה הגיע לעולם – דבקות בה'. כי החכמה שהיה נדמה לו שחסמה אותו, ע"י מחשבה של דבקות ממנף אותה ומתחיה ממנה. ממילא כשאדם מודה לה' שהכניס אותו לפקק – אז יידע שהשיג את התכלית.

א"כ יוצא לסיכום שאש התאוה שמגיעה לאדם לא באה כדי שיישם אותה אלא בכדי שיפתח דרכה ערוץ של תפילה ושל דבקות, ועל ידה יכיר שגם בדברים שכן יש בו הם ג"כ תחת השגחה פרטית של הקב"ה. וזה מובן מלשון הפרה"א – השגותיו – הם המחשבות, ומיזותיו – הן הביטוי

של המחשבות, וכוחותיו – הן התוצאה של המיזות כשהאדם מפעיל את כל המערכות שלו, הכל בשביל – תענוגיו – הדמיון שחפץ להשיג. כל זה צריך להפנות על ה' – להתענג על ה'. וכשחי כך זוכה להשאיר לעצמו שם לאחר פטירתו שיוכל גם בהיפרדו מן הגוף להמשיך לחיות, מכיון שאת כל הדמיונות שלו תרגם לדבר הנצחי והעלה את המיזות הללו לשרשם וממילא הם מחכים לו שם לאחר פטירתו... ולעולם בהם יעבדו – מי שהולך בדרך זו תמיד יגלה חידושים, הן עם החברה, והן עם השכנים, בכריאות ובכסף וכו'...

חלק ב'

"ולא יסמוך במה שלא עבר עבירה מימיו הרי מסתמא כל כוחותיו קשורים בו ית' שאין ראה לדבר כי אולי לא בא לידי ניסיון או מחמת שארי דברים המונעים אותו כמו הבושה או מה שיהיה, מעתה מה בכך שלא עבר עבירה הכתובה אם שורש העוון עצמו אינו נמחק מליבו הרי הוא קשור בו".

אם יאמר אדם, איני מבין מה שמדברים כאן הלא אף פעם לא הרגשתי ניסיונות וב"ה הכל בסדר? (וכל אחד מאיתנו שואל את השאלה הזאת במצבים מסוימים ובמידות מסוימות שלא מרגיש קשר אליהם)... ובכן, הטעם הוא משום שהקב"ה נתן לו סיבות שמונעות אותו מלחטוא בדברים אלו, אך אין זה אומר שהוא כבר קשור וחי בדבקות. הפרי הארץ רוצה לחדד כאן את הנקודה הקודמת, שנדע שלחיות בדבקות בורא היינו לחפש בפנים את הנקודה הזו של האש. ולכן נותן הפרי הארץ משל לאדם שלא עושה שום חטא בפועל אך אין זה משום שהוא דבוק בה' אלא בגלל שהקב"ה שולח לו סיבות חיצוניות של בושה וכדומ', והראה מהגמ' שאומרת [סוטה ד:]: שהגדלות היא שורש לעריות, וכל המתגאה סופו בא על כל עריות שבתורה... כלומר, על אף שלא בא על העריות אך כיון שהוא מתגאה יש לו בליבו פנימה את השורש של החטא הזה, וזה מנתק אותו מהקשר בורא. וזה מה שכתוב הרהורי עבירה קשים מעבירה, וכבר ביארנו זאת בשבועות קודמים בשם הבעש"ט הק' שהיך שאדם חושב שם הוא, א"כ כשמהרהר בעבירה הוא נמצא שם, מנתק מה' וממילא צריך סיוע רב כדי שייבין שהוא שם, כי בגופו הוא נמצא בביהמ"ד מול הספר ולא מבין מדוע הוא מנתק מה'... וא"כ אם אדם רוצה לדעת היכן הוא אוחז בעבודת ה' והאם הוא בדבקות, שינסה לראות בחפיצה חשיקה וזביקה שבאר הפרה"א בתחילת הפרשה. כלומר – כשם שבתאוות או בעסקים ובכל דבר שאדם דבק בו, אדם מנתק את עצמו מכל וכל, ושום דבר לא יכול להסיר אותו משם בעת הזאת, כמו כן אם יכול לדבק עצמו ככה אופן בדבקות בורא ששום דבר לא יוכל להסיט את מחשבתו מאותה הדבקות, אז יידע נאמנה שהוא אכן הולך בדרך הנכונה. והרעיון בזה הוא, שכשחי בכזו דבקות מוחלטת מחמת אותו שורש ומידה שמתגלים בו ומפנה אותם לעבודת ה', אז עי"כ מסיר מעצמו את המיזות והשרשים ההם ומעלה אותם למעלה, וכשהם עולים גם הוא מתעלה והופך את כל הגשמים מגוף לנפש.

"כמאמר מים התחתונים בוכים גם אנן בעינין למיהוי קדם מלכא, וזהו שהקב"ה עושה שלום על הבדל מים עליונים מן התחתונים ע"י הצדיק בדבקותו בהקב"ה ואוחז בשניהם וכולו חד". הרמב"ם בסוף הל' חנוכה פ"ד הי"ד, 'גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום'. כלומר כל התורה ניתנה כדי שאנו נעשה שלום בין המים התחתונים למים העליונים. וכי יש מריבה למעלה שהקב"ה צריך להשכין שם שלום? אלא מים התחתונים הכוונה היא לכל הגשמיות שיש כאן בעולם הזה, שגם גשמיות זו בוכה לה' שחפצה היא להתעלות להיות קרובה לה'. על כן הקב"ה עושה שלום בין המים התחתונים קרי – הגשמיות הזו, המיזות האלו שיורדים ומשתלשלים לכאן לתוך רצונות האדם, לבין המים העליונים שהם רומזים לחיות העליונה, כל זאת על ידי הצדיק שהוא האדם שמפנה את ליבו ומחשבתו לאפיק הרצוי להכיר שכל מידה ומידה הינה רצון ה' שנדבק בו, ועי"כ גם הגשם שהוא המידה שירדה לכאן בתורת גשם תעלה בחזרה להיות זביקה בבורא העולם. וזה ביאור הרמב"ם שהתורה היא הכלי על ידו אנו יכולים להכניע את הרצונות שלנו ולעלות את המיזות.

“תורה נביאים וכתובים”

הנה החילוק שבין התורה ומצוות הנביא, שהתורה היא כללות כל העולם כולו שהרי ברא קוב"ה עלמא וכל הוויות העולם תורה הם ומשם אפשרות הרביות באין סוף ב"ה ע"י אור התורה".

תקציר: בשבוע קודם החל הפרי הארץ בסוגית הגמ' מדוע שאול איבד את מלכותו בעבור עבירה אחת שעבר ואילו דוד המלך ע"ה לא איבד אותה גם כשעבר שתי עבירות? ישנו הבדל מהותי בין לעבור על מצוות התורה הק' לבין לעבור על ציווי של נביא. אם אמנם שאול המלך היה צודק בסברתו שאמר 'אם אדם הטא בהמה מה הטאה'... ועל כן המלך על הצאן. אך כשיש ציווי מהנביא לא מועיל נגד זה שום עצה ותבונה. משא"כ דוד המלך עבר על דברי תורה שם מועילה התשובה. ובאמת יש להעמיק ולהבין מה בין זה לבין זה, מדוע על דברי הנביא לא תועיל תשובה?

על קצה המזלג נקדים שמהלך זה הוא קשור קשר אמיץ לעניינא דיומא, 'איש יהודי היה בשושן' איש יהודי כמאמר הגמ'... וכן מצינו אצל משה רבינו ע"ה שאמר 'זהו לא יאמינו לי' ולבסוף כתיב 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' - הוה אומר שכל הגאולה לא נהיתה רק כאשר הגיעו בני ישראל לאמונה בצדיק ודרכה השלימו את האמונה בה'. כי אמונה בצדיק היא חלק בלתי נפרד מתהליך האמונה בהש"ת. וכדלהלן:

'התורה היא כללות כל העולם כולו'... כבר ביארנו פעמים רבות את דברי הפרי הארץ שמצטט את דברי הוזה"ק 'באורייתא ברא קוב"ה עלמא'. כל יסוד העולם עד לפרטי פרטים מושתת עפ"י התורה הק'. ועל כן אין אנו יכולים לעולם להתנתק מהתורה הק'. וכל אדם בין אם הולך בדרך התורה ובין אם מנסה ללכת ה"ו כנגד התורה, לא יצליח משום שתמיד יהיה בקשר עם התורה, והלא גם כשאדם חוטא יש לו עדיין נשמת חיים וחיות וכח אפי' בשביל לחטוא, ומהיכן מגיע חיות זו? מהתורה! בעל התניא מנדיר זאת שכשאדם חוטא אינו מתנתק מהתורה כי אז כלל לא היה לו יום, אלא הרי הוא כמו שלוקח את המלך עם הכתר ומכניסו למקום בית הכסא...

בשם המאור עיניים מבארים נפלא כי בכל זאת כשאדם חוטא בחדרי חדרים הרי שם בטוח שאף אחד לא רואה אותו ואם כן באמת היכן נמצא שם הקב"ה? אך כבר כתוב 'משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', כשאדם נסגר בחדרי חדרים יש לו כל הזמן הרהורים ופחדים אולי מישהו רואה אותו וכל רחש מקפיץ אותו ממקומו, אכן זו היא השגחת הש"ת ששולח לו סיבות שיעצור עצמו ולא יחטא. ואשרי מי ששומע את הסיבות הללו. הנה אנו רואים שאין מצב להתנתק מהקב"ה, כי בכל מקום שהאדם שם, הקב"ה נותן לו סיבות לראותו רק צריך לבקש מה' שיתן לנו את הבהירות לראות זאת ולא לפספס את הרגע. [ובמאמר המוסגר זה מה שאמרה אסתר המלכה 'קלי קלי למה עזבתני' כלומר - מדוע אתה נותן לי את ההרגשה כאילו עזבת אותי, והלא אני יודעת שאין אפשרות להתנתק ממך]...

"המצוות נקראים נרות כי נר מצוה, לכן אפילו אם סר מן המצוה ימין ושמאל להויות עולם שנבראו בתורה, המאור שבה מחזירו למוטב שהיא תשובה".

נאמר בשיר השירים 'לבבתיני אחותי כלה לבבתיני באחת מעינייך'... מבאר רש"י שהקב"ה אומר לכנסת ישראל, משכתם אותי אליכם, על ידי העיניים שלכם שהם תכשיטי מצוה שישראל מצויינים בהם. כלומר, על ידי שיהודי עושה מצוה אחת הוא מושך אליו את הקב"ה. [מספרים שכשהספיד הרב מטשעבין את חמיו אמר עליו את דברי המדרש שצדיקים נמשלים לחול הים... ומקשים וכי אין למדרש במה לשבח את הצדיקים אלא בחול הים, והרי יש דברים נוספים חזקים? והסביר כי חול הים עד כמה שהוא נראה בסך הכל כגרגירים בלבד, בכל זאת המציאות היא שיש כח לעצור את הים]... כמו כן כל מצוה ומצוה שיהודי עושה מצטרף לו לסכר גדול וחזק שעוצר אותו מפגעי הזמן, וכן מושך ומקשר אותו אל הבורא.

אחרי שהעמדנו את הבסיס שהכל מתנהל על ידי התורה הק', אפשר להבין כי מי שעובר על דברי התורה"ק שייך אצלו מושג של תשובה, וכמו שאמרו בשם הרבי מלעלוב זי"ע [רמ"מ] שהדרך הנכונה בעבודת השי"ת היא התשובה. כי אדם שחי כל הזמן בתשובה הוא כל הזמן מקשר את עצמו לתורה הק', ותשובה היא לשון תשוב ו"ה, על שם ששב ומאחד י"ה בו"ה. [השבו"ה היה הייא"צ של ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. פעם הגיע לאדמו"ר מביאלה זי"ע חסיד אחד וסיפר כי יש בירושלים ערבי מגיד עתידות ושאל את הרבי האם מותר ללכת אליו? ענה לו הרבי: יכול הנך ללכת אולם בכים החליפה קח נא עמך ספר 'נועם אלימלך'. לקח אותו חסיד את הספר תחת בית שחיו והלך לערבי. כשהגיע תורו החל הערבי למלמל ולגלגל וכו', ולאחר כמה דקות קם וצעק עליו: 'כלך לך מפה כי אתה הורס לי את הפרנסה ואיני יכול לראות כלום בגללך'...] רואים ממעשה זה שכשאדם מגיע עם האמת – היא התורה הק', כל השקר בטל ממילא. הקב"ה בכוונה תחילה נתן כח לסמ"א שידמה לאדם כאילו יש בהם איזו ישות, אך כל זה הוא בשביל הבחירה לנסות אותנו. וכבר ראינו אנשים רבים שעסקו בחיפוש אחר האמת כדי לקבל משמעות לחייהם ולבסוף בקצה המזרח הרחוק גילו את האמת היהודית שנמצאת – בתוכנו: ושבו לארץ וחזרו בתשובה.

התשובה קדמה לבריאת העולם. ועל כן יש בה כח להעלות את האדם בחזרה לדרך הישר. בשם הרבי מברדיטשוב מובא על הפסוק 'כי בחוזק יד הוציא ה'...' ומקשה וכי יש דבר שקשה לפניו ית' שצריך חוזק יד? אך ההסבר הוא שהקב"ה ברא את העולם בהנהגת דין ומשפט, וא"כ כשאדם חוטא היה צריך לכאורה לעמוד למשפט וכיצד זה תציל אותו התשובה? אמנם ישנו מקום משם נחצבו כל נשמות ישראל והם במקום שמתגלים י"ג מידות של רחמים שם הקב"ה מנהיג את העולם מעל לדרך הטבע 'שוה ומשוה קטן וגדול', ועובר מכסא דין לכסא של רחמים, וכיון ששורש בני"י משם הוא ואף התשובה קשורה לאותו מקום, עי"ז יכול כל אדם להתחבר לתשובה שקדמה לעולם שנברא בדין ומשפט, וממילא להפוך את מידת הדין לרחמים. זה הפירוש 'בחוזק יד', כי ע"י ההנהגה הטבעית היו צריכים לעמוד למשפט אך הקב"ה שנהג בהם מעל לדרך הטבע נקראת מידה זו חוזק יד, כי היה צריך לשנות בשל כך מההנהגה הטבעית של העולם. וזה מה שאנו מתפללים כמו כן בכל יום, 'פי קל גואל חזק אתה', מבקשים אנו מהשי"ת שינהג עמנו בחוזק ויגאלנו מהרה. [המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה מספר תמיד את הרש"י הוזה בשיר השירים והיה מדגיש כמה הקב"ה מתרגש מכל יהודי שעושה מצוה... פעם בא אליו מישהו לשמוע דברי חיוזק. אמר לו ר' הצקל: אני מתחזק כל יום כשאני מכוון בתפילה כמה חסד עשה עימי הקב"ה שהייתי עבד נקלה במצרים והקב"ה הוציא אותי משם, ועוד נתן לי תורה ומצוות... וכשנפטר ר' הצקל לוינשטיין זצ"ל התבטא עליו אחד המספידים, שכעת נפטר האיש אחרון מיוצאי מצרים]...

בעת מדגיש הפרי הארץ כי ענין התשובה הוא למי ששב באמת ולא למי שאומר 'אחטא ואשוב' שעליו כבר אמרו הז"ל 'שאינ מספיקין בידו לעשות תשובה'. בפיסקה זו יש ביאור נפלא מאוד בשם הרבי מאפטא בעל האוהב ישראל זי"ע, שהקדים בשם הבעש"ט הק', על מה שכתוב 'בכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת שובו בנים שובבים', והק' הבעש"ט ממה נפשך, מי ששומע את הבת קול הזו כנראה צדיק הוא ולמאי צריך כלל לעורר אותו, ומי שאינו צדיק בין כה לא ישמע??? ובאר הבעש"ט הק' שאכן בכל יום שיהודי נאנה על מצבו הרוחני והמעט שהתקדם בעבודת ה', זהו הבת קול שמעוררים אותו מן שמיא להתחזק ולהתאמץ בעבודת ה'. אמר על פי זה האוהב ישראל, א"כ מובן שהקב"ה הוא זה שמספיק בידינו את התשובה, שמספק לאדם בכל יום איתערותא מיוחדת לתשובה. אך מי שאומר 'אחטא ואשוב' אין מספיקין בידו לעשות תשובה, והוא צריך להתעורר בעצמו ללא האיתערותא דלעילא... ומפסיד את הבת קול הזו.

עד כאן ביארנו בס"ד את ענין התורה והתשובה, וכעת נשלים את החלק הנותר הוא דברי הנביא ואמונה בצדיקים. "מה שאין כן המותר על דברי נביא שנשתלשלו משאינו מושג אל המושג באופן דבריו דווקא ואין לו דרך אחר חייב מיתה ודאי". כי דברי הנביא מתגלים אליו מן השמים באופן מסוים דייקא, ולכן שם אין אפשרות כי אם לשמוע דווקא להוראת הצדיק כפי שקיבל אותה ללא כחל ושרק. אמנם יש להדגיש כי אנו מוכרחים לשמוע בקול הנביא כי ללא זה אין אפשרות

כלל להדבק בה' מחמת גודל ההפשטה שצריך לחיות, ורק על ידי הנביא הוא הצדיק נפתח לאדם פתח להתקרב לכל יסודות האמונה בה'. דבר זה מצינו פעמים רבות בתולדות עם ישראל ונביא את אחד מהם: אליהו הנביא נשלח מאת ה' להחזיר את עם ישראל בתשובה אחרי שנהו אחרי הבעל. 'עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים' מבאר רש"י פוסח – מודלג מצד לצד. ודבר זה לא היה פשוט כלל, אחרי שהיו ארבע מאות נביאי הבעל היה זה ניסיון קשה מאוד האם להאמין בהם או לאליהו הנביא שמדבר כל הזמן 'רק' על אמונה בה'... וכבר אמר הר"ר אלימלך זי"ע שלפני הגאולה העתידה ינענעו אותנו חזק מצד לצד, ורק מי שיחזיק חזק בחבל הוא יצליח להשאר ולא ליפול מהאמונה... וכן אצל משה רבינו לא נגאלו בני ישראל עד שלא האמינו בה' ובמשה עבדו. כך גם בנס פורים על אף שהיה להם תשובות נכונות מדוע ללכת לסעודת החשורוש מפני דרכי שלום והאוכל כשר למהדרין מן המהדרין וכו', היו צריכים לשמוע בקול הנביא הוא מרדכי הצדיק שהלך כנגד כולם וציווה לא ללכת למשתה. א"כ מצד אחד רואים ששמיעה לדברי הנביא היא זו שמקשרת את האדם לקב"ה, אולם מצד שני הקבלה שמקבל הנביא בדבריו מאת ה', היא דרך אהת ללא מוצא ועל כן אין סברות יכולות לבטל אותה. בשם הישועות משה זצוק"ל אמרו על הפסוק 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו', ובאר כי שם היתה הנפילה של עם ישראל בחטא העגל, כשהתחילו לחקור מה עם משה רבינו, והאמת היא שאין לחקור כלל אחר הצדיק, כי זהו המוותר על דברי נביא מתחייב מיתה. וכבר אמר הרבי מלכוביץ זי"ע, שהיצה"ר רוצה להפיל אדם מה עושה? קודם כל זורע בו ספיקות ברבו, ואח"כ בחבריו ואח"כ כשכולם כבר לא בסדר מגיע ה"ץ לכפור בה'. וזה אחד הפירושים הנפלאים שמובא על הפסוק 'ויסעו מרפידים' שרפו ידיהם מדברי תורה. ומיד 'ויבא עמלק'. הפירוש ידיהם, הוא כמו ביאור לשון 'ידות הכלים' כל כלי יש לו ידית עימה מחזיקים את הכלי ובלי הידית אי אפשר להחזיק את הכלי. כמו כן הצדיקים הם הידים של התורה, ורק על ידיהם אפשר להגיע להשיג את דברי התורה ואת נקודות האמונה. ולכן כשרפו ידיהם מאמונה בצדיקים מיד ויבא עמלק. הדברי חיים זי"ע מבאר כי אמנם הרגליים הם אלו שהולכים איתם, אבל ללא הראש שיתן את הפקודה לרגליים אין להם ושם משמעות. כמו כן הצדיק הוא הראש של העדה ובלעדיו 'אין לנו ידים ורגלים'...

"לכן שאול המלך שאול בטר מעמיה אם אדם הטא בהמה מה הטאה ושאר נתינת טעמו ונימוקו עמו בדברי הנביא מזה ויתר על דברי הנביא והפריד את המושג משאינו מושג בנתינת טעמו, שהרי עקרא ושרשא דכולא השאינו מושג המחיה ואחת היא בכל העולם כולו, וזהו ארז"ל שאול באחת ועלתה לו ודאי. משא"כ דוד בשתיים אם פר הרי הוא מאיזה מצוה הנערך למספר שתיים, לכן לא עלתה לו, שהרי תשובה קדמה לעולם שנברא על ידה ומחיה אותו, והמאור שבה מחזירו אל האחת שאינו מושג".

כשהנביא מדבר לעם הרי שהוא מוריד חיות משאינו מושג – שהוא הקב"ה שאין לנו השגה בו, והוא מחיה עם זה את העם על ידי ששומעים בקולו. אך אם נותנים טעם לדבריו הרי שאנו מגשמים את דבריו על ידי נתינת טעם פרטי שלנו, אף אם הוא טעם צודק מאוד הרי שהוא מנתק אותנו מהשאינו מושג. ועל כן דברי הנביא הם 'אחד על אחד' ושאול המלך הפסיד את מלכותו בשל כך. משא"כ דוד המלך ע"ה אם אמנם עבר על דברי תורה, אך הן שתיים מתוך כלל התורה הק' שהיא חיות כל העולם וממילא מועילה שם תשובה שקדמה לעולם התורה

אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה

ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלקים. 'פי' שדייק תיבת ככלותו כי הכל תלוי בסוף המעשה. כי בכל המצוות אין בכח האדם להתדבק בשורש המצוה רק על ידי הסיוע משמים".

במדרש תנחומא: 'תנא ר' אבהו, כל ארבעים יום שעשה משה למעלה היה לומד תורה ושוכח. לסוף ארבעים אמר משה רבנו, רבש"ע באו ארבעים יום ואיני יודע דבר. מה עשה הקב"ה?

משהשלים ארבעים יום, מסר לו את התורה במתנה. שנאמר 'זיתן אל משה ככלותו'... מבאר השפת אמת יסוד עצום לחיים. כל אחד בדרגתו הקב"ה מוכה אותו לעבור ניסיונות כאלו שהאדם מנסה להתחזק בכל מיני נושאים, וככל שמתחזק יותר, רואה שלבסוף נופל. ובאמת יש להבין מדוע זה כך? והביאור לזה הוא, מכיון שאדם צריך לזכור שכל נקודת חיזוק שיש לו יכולה לבוא רק על ידי סייעתא דשמיא בלבד. וכשאדם רוצה להתחזק צריך לדעת יסוד אחד והוא, שהשלמות שלו אינה תלויה בחיזוק שעושה, אלא בעיקר בכל כמה שמכיר את המציאות שלו שאינו יכול להתחזק ורק הקב"ה יכול לתת לו שלימות, כי רק הקב"ה הוא השלמות ואם רוצים אנו להדבק בו, דבר זה יהיה שייך רק כאשר אנו נבטל את השלמות של עצמנו.

זה משה רבנו השיג, שבכל יום היה שוכח ולסוף ארבעים יום אמר: רבש"ע איני יודע כלום! זה מה שהקב"ה הפץ מאיתנו. הקב"ה לא רוצה לקחת מהאדם אלא אדרבה להשפיע לו, אבל הבסיס להשפעה הוא הדביקות ודביקות שייכת רק כאשר אדם מנסה ולא מצליח ואומר רבש"ע ניסיתי ואני רוצה אך איני יכול – תן לי אתה...

בעת מבאר השפת אמת מדוע הייבים בכל זאת לעסוק במצוות על אף שאנו יודעים שלבד אין לנו סיכוי... "כי בכל המצוות אין בכח האדם להתדבק בשורש המצוה רק ע"י הסיוע משמים, שע"י קיום המצוה שמראה ומרמז להתדבק בקדושת המצוות אז פותח לו הקב"ה שערי בינה. אך זה בא בסוף המעשה לכן המניח באמצע לא השיג עיקר המכוון".

כל מצוה שאדם עושה, הוא עושה את החלק הגשמי של המצוה, כגון הנחת תפילין שעשויות מעור בהמה, אך בפנים כתובות אותיות התורה הק' שהם השרשים של רוחניות המצוה. וכאשר אנו מניחים תפילין אנו מבקשים 'ומשפע מצות תפילין יתמשך עלי'... כלומר שאנו מכירים שכל הפעולה שלנו היא גשמית, והקב"ה צריך להשלים לנו את השפע הרוחני, אבל כל זאת רק אם אנו אמנם מכירים בזה, אך מי שחושב שהוא זה שעושה לבדו את כל ההשפעות חוסם לעצמו את קבלת השפע הזה.

אמנם אם אדם לא יעשה כלל מצות ודאי שלא יזכה לכולם, ולכן אל יאמר אדם מה יועיל לי המצוות שבין כה וכה אין לי בהם שום השפעה מחמת עצמי. כי יש לדעת שזהו חלק מתהליך שהקב"ה קבע בכדי שנדבק בו באמת, כי אין לנו אפשרות לקבל את ההשפעות האלו ללא שנבטל את החומריות מאיתנו. וכמו להבדיל כשמלמדים ילד קטן ללכת, בתהילה נותנים לו סיוע ולאחר מכן צריכים לתת לו גם ללכת לבד כדי שילמד, ואע"פ שנופל כמה פעמים בכל אופן אם כל הזמן נחזיק אותו לא יידע אף פעם ללכת... וזהו התהליך שלימד אותנו משה רבנו עליו השלום. שרק לסוף ארבעים יום קיבל את התורה. ובמשך ארבעים היום הראה ועורר את הרצון שלו לקבל את התורה. וכן הוא בכל מצוה שאנו עושים אנו מעוררים את הרצון שלנו לקבל את השפע ורצון זה מעורר את הרצון העליון להשפיע... ועיקר המסר הוא לא להישבר באמצע המערכה!!! אלא לדעת לצפות לסוף המעשה.

"זוה שאמר אין המצוה נקראת אלא על הגמורה". ז"ש ככלותו אז זכה שניתנה לו במתנה. כי משה רבינו עליו השלום לא פסק באמצע וגמר כל שהיה בכוחו ואז ניתן לו במתנה, גם פירוש ככלותו הוא כלות הנפש לה, כיון שעושה בכל יכולתו והשלים כל כח נפשו להשיג פיקודי ה', זכה שניתנה לו כל התורה במתנה".

מחדש לנו השפת אמת עוד יסוד עצום, כי עד שמושה רבינו ע"ה לא הרגיש שכבר לא יכול יותר, כלומר – לאחר ארבעים יום שכבר לא היה מסוגל ללא לחם ומים והגיע לקצה גבול ההשתדלות ומסירות הנפש כדי לזכות לקבלת התורה, רק אז ניתנה לו במתנה. וזאת ידע לאחר שאמנם קיבל מאת ה'. וכמו כן כל אדם יידע לבהון את עצמו שאם עדיין לא קיבל את השפע מלמעלה של התורה והמצוות, כנראה עדיין יש בו כוחות להביע את רצונו מלמטה...

"וכמו כן כל אדם כפי כוחו יכול להשיג מה שיש לנשמתו חלק בתורת ה' כמאמר ותן חלקנו בתורתך

“A Mitzvah is Only Accredited to the One who Completes it”
(Shiur given in previous years in *Sfas Emes*)

...יתן אל משה ככלתו לדבר אהו.

“When He had finished speaking to him on Mount Sinai, He gave Moshe the two Tablets of Testimony, stone tablets inscribed by the finger of Elokim.” (Shemos 31:18). The Sfas Emes says, “The word **ככלתו** – ‘when he finished,’ is used precisely because it points out that everything is dependent on the end - the finish – of the action. Because with every mitzvah it’s not within a person’s own power to be bonded to the root of the mitzvah; that can only happen with the help of Shamyim.”

In *Midrash Tanchuma* it says that for all the 40 days that Moshe Rabenu was **למענה**, on the mountain, he would learn Torah and forget it. At the end of the 40 days, Moshe Rabenu said, “Ribono Shel Olam, I have been here 40 days and I don’t know anything.” What did HaKadosh Boruch Hu do? At the end of the 40 days, He gave him the Torah as a gift. As it says, “He gave it to Moshe at the end...”

The Sfas Emes explains a very powerful foundation for living. HaKadosh Boruch Hu merits each one, according to his level, with tests in those things which a person tries in all kinds of ways to be strong in. And the more that a person strengthens himself, he sees that in the end it falls. Why is this?

The explanation is that it’s like this because a person needs to remember that every bit of power that he has could only have come to him through Help from Above.

If a person wants to become more powerful, he needs to know one main thing: That his fullness, his completion, is not dependent on how much strength and power he exerts. It’s dependent on how much he recognizes the reality that he’s not able to strengthen himself, and that it’s only HaKadosh Boruch Hu who can complete him. Only HaKadosh Boruch Hu is the fullness. If we want to be attached to Him, it can only happen when we nullify our own personal sense of accomplishment.

Moshe Rabenu grasped this. After 40 days of forgetting, he said, “Ribono Shel Olam, I don’t know anything!” That’s what HaKadosh Boruch Hu wants from us. He doesn’t want to take anything from a person, but on the contrary, He wants to give to him. But the basis of that giving is the *attachment*, and that can only come about when a person tries and is not successful, and he says, “HaKadosh Boruch Hu, I tried, and I want...but I’m not able... *You* give me...”

...כעת מבאר השפת אמה.

Now the *Sfas Emes* talks of why, in any case, we are obligated to be involved with mitzvos even though we know that we don’t have a chance...”With each mitzvah it’s not within the power of a person to attach himself to the root of the mitzvah without help from On High. When the mitzvah is done, the way to attachment to the Kedusha of that mitzvah is implied and shown. Then HaKadosh Boruch Hu opens up for him the gates of understanding. But that comes at the end of the action; therefore, someone who quits in the middle doesn’t grasp the main point that is there.”

With every mitzvah that a person does, he performs the physical part of it, as when he puts on tefillin which are made of the skin of a cow. But within are written letters of the holy Torah which are the root of the spiritual part of the mitzvah. “May some of the spiritual abundance

of the mitzvah of tefillin be extended onto me..." That is to say that we recognize that all our actions are physical, and HaKadosh Boruch Hu needs to complete for us the spiritual influences. But all that is only if we recognize that. If someone thinks that he is the one who does it by himself, all the influences are blocked, preventing him from receiving them.

But if a person doesn't do a mitzvah at all it's for sure that he won't merit to anything. Therefore, a person shouldn't say "what will it help me to do the mitzvos? In any case, I won't have anything coming from my actions."

He has to know that that is a part of what HaKadosh Boruch Hu established, in order to attach him, *b'emes*, to Himself. We haven't any chance of receiving this spiritual abundance without nullifying the material aspects of ourselves. It's like a child learning how to walk. In the beginning we give him a lot of help. After that we have to let him learn to walk by himself, even though he falls a number of times. If we constantly hold onto him, he'll never learn to walk...

Moshe Rabenu **ה"ע**, taught us this process. He only received the Torah at the end of 40 days. For 40 days he demonstrated and aroused his *ratzon* to receive the Torah.

That's how it is with each mitzvah that we do. We arouse our will to receive the influences, and that desire arouses the Higher Will to influence... The main message is not to break off in the middle of the movement!!! But to be aware of, and anticipate, the end of the action.

"That is why it is said that a mitzvah is accredited only to the person who completes it. It says, '...when He finished' he merited to have it given to him as a gift. Because Moshe Rabenu, **ה"ע**, didn't stop in the middle, but completed all that it was in his power to do; then all the Torah was given to him as a gift. **ככלותו הוא כלות הנפש לה**. Because he did everything he could possibly do, with a full yearning to do and grasp the command of Hashem, he merited that it should be given to him as a gift.

The *Sfas Emes* brings to us another profound foundation. Moshe Rabenu **ה"ע**, felt that he couldn't go any further – that is to say that after 40 days without food or drink he still wasn't successful; he had arrived at the end of all his efforts and self-sacrifice in attempting to receive Torah. It was only *then* that it was given to him as a gift. He became aware of this *after* he received it from Hashem.

Similarly, each person can examine himself, if he still hasn't received the spiritual abundance from Torah and mitzvos. It seems that it is still upon him to exert himself in order to demonstrate his desire from here below where he is.

"ותן חלקנו בתורתך..."

* * *

The Root of the Mitzvah of Tefillah

(Shiurim in the sefer *Derech Mitzvosecha*, given by the Admor, Shlita. [1])

Introduction:

The discourse **שורש מצות התפילה** (*The Root of the Mitzvah of Tefillah*), was written by the *Tzemach Tzedek*, a grandson of the Baal HaTanya from both sides. He wrote this when he was only age 17, and it is accepted among Chasidim that the Baal HaTanya directed him to write it...

This writing speaks of tefillah and explains it from all directions, such as the fullness of tefillah, and speaks of many things that are connected to it.

(In this translation, we will mostly focus on selections from the words of the Admor, Shlita. Quotations from the sefer will be in bold face.)

First Chapter:

The root of the mitzvah of tefillah...is a positive commandment from the Torah, where Hashem Yisborach commanded that a person should request only to Hashem that He should save him through his prayers.

When a person needs, for example, to cover an amount in the bank, he should turn to the Master of the World and say, "Today I need to cover the bank. Help me," and through this he fulfills a positive mitzvah from the Torah. It's not only that he fulfills this positive mitzvah, but that it's an obligation, before he turns to the bank manager, or to his friends, or to his family, to turn to the Creator of the Universe and say, "I have a problem. Help me." That is true for every matter and every difficult thing for which he has no idea how to deal with. He is then obligated to turn to the Creator of the Universe, and it's a positive mitzvah from the Torah.

The order of the tefillahs that we follow is from the Rabonim. That is what the members of the Great Sanhedrin established, how we pray to Hashem three times a day. But the positive Torah mitzvah is to pray every time a person has a problem.

This is what Rebbe Zushia prayed, "Master of the World! Zushia is hungry." And the Rebbe of Tchernoble was heard to pray that the household helpers in his home return to work after there had been arguments between them and his Rabanit. And that is what is meant by a person should request only to Hashem that He should save him through his prayers.

And after a person prays, and someone helps him, he needs to know that Hashem arranged things in such a way that that person helped him. That was from the power of his tefillas.

In a little while we will explain that sometimes HaKadosh Boruch Hu helps him and sometimes not. There is no guarantee that everything that a person asks for will be immediately fulfilled. For example, if someone prays for a particular shidduch to be successful, the positive Torah mitzvah is that he prays, but the help is another matter...

That is the meaning of Know and understand that Hashem Yisborach Himself directs His world and supervises every detail of his Creations. Because only He alone is capable of rescuing.

There is disagreement among the early commentators as to how Hashem's supervision works. That is to say, is it *personal* to each person, but to animals and insects is it only general supervision? Or is it personal in every detail, from the largest to the smallest?

It has to be as the Baal Shem Tov HaKodesh said, that Hashem Yisborach oversees every detail of His Creations. Each and every part has its own personal supervision. This is known from the story where a Chasid asked the Baal Shem Tov the meaning of this, and was told to step outside the building. He then saw a leaf and saw the wind blow it away. It turned around until it stopped. The Chasid lifted up the leaf and saw underneath it a small worm. The Baal Shem Tov HaKodesh told him: The worm prayed to the Master of the World to save him from the heat of the sun, and Hashem arranged it that a wind would blow and a leaf would fall off the tree and turn around and around until it landed on the worm. From this we see that Hashem directs in a personal way, and on each and every creation there is personal supervision...

There are those who think it is only the Tzadikim who have personal supervision, whereas, they think, others enter into only general supervision. But also to everyone who needs something it is a positive Torah mitzvah to request it from Hashem Yisborach. And sometimes his requests will be fulfilled and sometimes not. This is, by way of a parable, like everyone giving over requests to a flesh and blood king, but the king answers the less esteemed more than the very important people, because it is in the nature of Goodness and Kindness, **טוב וחסד** to listen to the lowly and they are answered faster than the more established and respected Yidden...

Summary of Chapter One:

The Tzemach Tzedek writes of a basic foundation, that since the mitzvah of tefilah is from the Torah, every time that a Jew has a pain or a sorrow, and also whoever has a request, it is a positive Torah commandment that Hashem gave, to request from Him the thing that he is needing. Sometimes he will receive it and sometimes not, but it is a positive mitzvah to ask.